

FØROYSKI BÚSKAPURIN

Várið 2026

Konjunkturfrágreiðing

Búskaparráðið

Búskaparráðið hevur til uppgávu at fylgja við búskaparligum viðurskiftum í landinum og veita óhefta búskaparliga ráðgeving og gera frágreiðingar um búskaparligu gongdina. Skrivaruppgávan hjá Búskaparráðnum er við løgtingslóg nr. 72 frá 10. mai 2021 lögð til Landsbanka Føroya at røkja, og Búskaparráðið gevur við hesum út konjunkturfrágreiðingina, sum eftir lóg um Búskaparráð skal gerast tvær ferðir árliga; ávikavist tann 1. mars og 1. septembur.

Limir Búskaparráðsins eru:

Johnny í Grótinum, formaður, cand.polit

Anja Rein, Diplomútbúgving innan banka og MSc í leiðslu

Hans Ellefsen, PhD. í búskaparfrøði

Jan Otto S. Holm, cand.merc.fir

Marjun Weihe Thomassen, cand.merc.aef

Skrivarar Búskaparráðsins:

Landsbanki Føroya, samstarv er við Hagstovu Føroya.

ISBN: 978-99918-3-934-9

Innihaldsyvirlit

Samandráttur	4
Konjunkturfrágreiðing – várið 2026	6
Búskaparligar ábendingar	7
Starvsfólk, lønargjaldingar og arbeiðsloysi.....	8
Inflatión	10
Altjóða útlit	11
Húsarhaldini	13
Vinnan	20
Útlendsk arbeiðsmegi.....	22
Uttanlandshandil.....	25
Botnfiskiskapurin	28
Almenna fíggarstøðan og útlit.....	31
Almenn skuld	36
BTÚ í føstum prísum.....	38
Fylgiskjal Gjaldsjavnin	42
Keldur	44
Tíðindaskriv.....	45
Notur	47

Samandráttur

Búskaparligu vísitølini eru framvegis positiv

Búskaparráðið hevur í samstarvi við Hagstovu Føroya mett um vøksturin í BTÚ fyri árinum 2025 – 2027. Vøksturin í BTÚ í leypandi prísnum er mettur til at vera ávikavist 5,8% í 2025, 6,2% 2026 og 3,3% í 2027, sí talvuna niðanfyri. Árligi realvøksturin var lækkandi árinum fram til 2024, har hann einans var 0,8% men mettt verður, at realvøksturin í 2025 var nakað hægri enn í 2024.

BTÚ í leypandi prísnum, mia. kr. og vøkstur

	2023	2024	2025	2026	2027
BTÚ í ársins prísnum (mia. kr.)	27.2	27.9	29,6	31,4	32,4
Árligur vøkstur í ársins prísnum (%)	6.2	2.9	5,8	6,2	3,3
Árligur realvøkstur (%)	3.2	0.8			

Viðm.: BTÚ í 2023 og 2024 er uppgjørd hjá Hagstovu Føroya. 2025 - 2027 eru metingar hjá Búskaparráðnum.
Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið.

Í heyst metti Búskaparráðið vøksturin í BTÚ í leypandi prísnum at verða 2,0% í 2025, meðan nýggja metingin sigur 5,8% í 2025. Høvuðsorsøkin til stóra munin er, at útflutningurin vísti seg at gerast væl frægari í 2025, enn væntað, og tað stavar millum annað frá øktum útfluttum nøgðum av laks og øktum prísnum á makreli og botnfiski.

Tað sum togar vøksturin upp í BTÚ í 2026, eru privata nýtslan og útflutningurin, og harafturat geva almenna nýtslan og privatu íløgurnar eisini síni íkast til vøksturin. Somu viðurskifti toga vøksturin upp í 2027, men í minni mun enn í 2026. Fyri pelagiska fiskiskapin væntast betri prísir í 2026, hóast kvotuniðurskurð á makreli og svartkjáfti. Harafturat væntast ein vøkstur í bæði nøgð og prís á laks, ið merkir, at útflutningsvirðið væntast at økjast í 2026. Í búskapinum mæla hjólini framvegis við góðari ferð. Starvsfólkatalið er veksandi, arbeiðsloysið er lágt, og stórus vøkstur er í lønargjaldingunum. Treystið hjá húsarhaldunum er óbroytt í nýggjastu brúkarakanningini, og kortnýtslan er økt í 2025. Peningastovrnarnir vísa á, at fíggarliga støðan hjá húsarhaldunum er batnað vegna lønarhækkingar og rentulækkingar, og harafturat er inflatióin lág. Handilsvinnan er bjartskygd og væntar hægri sølu komandi árið. Byggivinnan er hinvegin eitt sindur minni bjartskygd og sigur seg hava tryggjað arbeiði í eitt sindur færri mánaðar, enn áður. Í tilfeingisvinnuni er treystið eisini hækkað eitt vet, allarhelst tí at fiskiskapurin undir Føroyum hilnaðist sera væl í 2025.

Land og kommunur hava framvegis hall

Hall landskassans verður mettt at vera 50 mió. kr. í 2025, 368 mió. kr. í 2026 og 207 mió. kr. í 2027. Í heyst var mettt, at úrslitið á landsroknskapinum fyri 2025 fór at vera eitt hall á 390 mió. Fyribils metingin er tó, at hallið verður 50 mió. kr. í 2025. Tað er væl betri enn mettt í heyst, og tað er gott. Høvuðsorsøkin er, at raksturin er betraður. Hinvegin er tað framvegis

hall í allarbestu búskaparligu tíðum. Somuleiðis var stórt hall hjá kommunum í 2024, men í 2025 væntast úrslitið hjá kommununum at gerast frægari enn í 2024. Tað er ikki skynsamlig fíggarpolitisk stýring at lata vaksandi almennar inntøkur – vegna góðar tíðir – føra til ótálmaðan vøkstur í almennu útreiðslunum. Tað er við til at gera búskapin yvirhitaðan, og alt samfelagið rindar fyri tað við hægri prísnum. Samstundis er eingin almenn uppsparing til tá tíðirnar venda, og tað kann gera tað neyðugt at tátta í um gongdin vendir, ið ger eina búskaparliga niðurgongd enn verri.

Tað er bráðneyðugt at fáa búskapin hjá tí almenna at hanga saman nú og í framtíðini, men politiski myndugleikin er sera trekur at gera tær nýskipanir og sparingar, ið skulu til. Eitt nú hevur Løgtingið júst samtykt at fara undir at fyrirreika, projektera og bjóða út ein undirsjóvartunn til Suðuroyar – áðrenn loysn er funnin á avbjóðingini at tryggja fíggarpolitiska haldfærið. Kostnaðarmetingin er slakar 5 milliardir krónur, meðan framskrivingar vísa vaksandi hall á fíggarlógunum næstu 10 árini uttan nýskipanir. Tað er ábyrgdarleyst. Neyðugt er at gera eina ítøkiliga ætlan fyri, hvussu málið um fíggarpolitiskt haldfæri verður nátt.

Setið í verk nýskipanir og sparingar

Nøkur dømir á nýskipanir og sparingar er at lækka talið av kommunum, at fáa dubultfunktiónir burtur á eitt nú sjúkrahússøkinum og millum land og kommunur á almannasøkinum. Somuleiðis eru nógvir smá fólkskúla og stovnar bæði í almannaverkinum og á eldraðkinum. Fyri at betra um fíggarliga úrslitið eru móguleikar at betra um inntøkurnar. Til ber at økja um tilfeingisinntøkurnar frá fiskivinnuni og alivinnuni. Annað dømir er at økja partafelagsskattin, sum er lægri í Føroyum enn í øllum hinum Norðanlondum.

Avbjóðingin við bústaðartrotinum má takast í álvara

Sethúsaprísirnir halda áfram at veksa, og tað bendir á, at útboðið framvegis er ov lágt. Neyðugt er, at politiski myndugleikin ger nakað fyri at veksa um útboðið av bústøðum, tí ein týðandi fortreyt fyri at fáa fólki á støðast í Føroyum, er at tað er móguligt at fáa eitt býli. Kommunurnar eiga sín leiklut í bústaðartrotinum, tí tað eru tær, ið veita byggiloyvi og gera lendi byggiklárt. Harafturat standa býli tóm í fleiri kommunum. Til ber at áseta bústaðarskyldu og at avmarka stutttíðarleigu. Onnur tiltøk kunnu vera at áseta fastognarskatt, sum avmarkar eftirspurningin og ger prísongdina meira stöðuga yvir tíð, og harafturat kann rentustuðulin stígvíst takast burtur.

Føroyar eiga at stýra veiðitrýstinum við kvotum

Toskastovnurin er vorðin eitt vet betri fyri, og er vandi fyri, at øll skipini leggja seg eftir at fiska tosk nú, tá ið prísurin á toski er høgur. Við hesum gerst veiðitrýstið eftir toski ov høg. Neyðugt er at stýra, hvussu nógur fiskur verður tikin úr stovninum á hvørjum ári. Mælt verður til at broyta skipanina frá fiskidøgum til kvotur, tí tað verður mett at vera eitt betri stýringsamboð fyri veiðitrýstinum á teimum ymisku fiskastovnunum, bæði lívfrøðiliga og búskaparliga.

Konjunkturfrágreiðing – várið 2026

01

Búskaparligar ábendingar

Meting av vøkstrinum í BTÚ

Búskaparráðið hevur í samstarvi við Hagstovu Føroya mett um vøksturin í BTÚ fyri árinum 2025 – 2027. Vøksturin í BTÚ í leypandi prísnum er mettur at vera ávikavist 5,8% í 2025, 6,2% 2026 og 3,3% í 2027, sí talvu 1.1 niðanfyri. Árligi realvøksturin hevur verið lækkandi árinum fram til 2024, har hann einans var 0,8% men mettt verður, at realvøksturin í 2025 var nakað hægri.

Talva 1.1 BTÚ í leypandi prísnum, mia. kr. og vøkstur

	2023	2024	2025	2026	2027
BTÚ í ársins prísnum (mia. kr.)	27.2	27.9	29,6	31,4	32,4
Árligur vøkstur í ársins prísnum (%)	6.2	2.9	5,8	6,2	3,3
Árligur realvøkstur (%)	3.2	0.8			

Viðm.: 2023 og 2024 er uppgjört hjá Hagstovu Føroya. 2025 - 2027 eru metingar hjá Búskaparráðnum.
Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið.

Búskaparligu lyktatølini eru framvegis positiv; starvsfólkatalið er veksandi, arbeiðsloysið er lágt, og stórir vøkstur er í lønargjaldingunum. Eisini hava húsarhaldini fingið lønarhækkingar, sum stuðlar undir privatu nýtsluna saman við lækkaðu rentuni og inflatiónini. Tað eru fyrst og fremst privata nýtslan og útflutningurin, sum toga vøksturin upp í BTÚ 2026, men almenna nýtslan og privatu íløgurnar geva eisini síni íkast til vøksturin. Somu viðurskipti toga vøksturin upp í 2027, tó í minni mun, enn í 2026. Fyri pelagiska fiskiskapin væntast betri prísir í 2026, hóast kvotuniðurskurð á makreli og svartkjáfti. Harafturat væntast vøkstur í bæði nøgd og prís á laksi, ið gevur økt mettt útflutningsvirði í 2026. Hóast toskakvotan í Barentshavinum minkar í 2026, væntast sum heild góð útlit fyri útflutningin av toski, tí høgi prísurin á botnfiski í 2025 væntast at halda sær í 2026, samstundis sum útlitini fyri toskaveiðu á føroyskum sjóki eru góð.

Í heyst metti Búskaparráðið vøksturin í BTÚ í leypandi prísnum at verða 2,0% í 2025, meðan nýggja metingin sigur 5,8% í 2025. Høvuðsorsøkin til stóra munin er, at útlitini fyri útflutningin fyri 2025, vóru meira svartskygd á sumri 2025. Útflutningurin vísti seg tó at gerast væl frægari í 2025 enn væntað. Hóast laksaprísurin fall munandi í 2025, vaks útflutningsvirðið av laksi orsakað av stórum vøkstri í útfluttum nøgdum. Eisini vaks útflutningsvirðið av makreli munandi í 2025, hóast heildarkvotan minkaði. Hetta kemur av, at virkini, ið virka uppsjóvarfisk, í størri mun hava virkað innfluttan fisk. Harafturat gjørdist prísurin á makreli hægri enn upprunaliga væntað. Útflutningsvirðið á botnfiski vaks somuleiðis munandi í 2025 samanborið við 2024, ið fyrst og fremst stavar frá prísvøkstri. Harumframt gjørdust privatu íløgurnar størri í 2025 enn upprunaliga væntað.

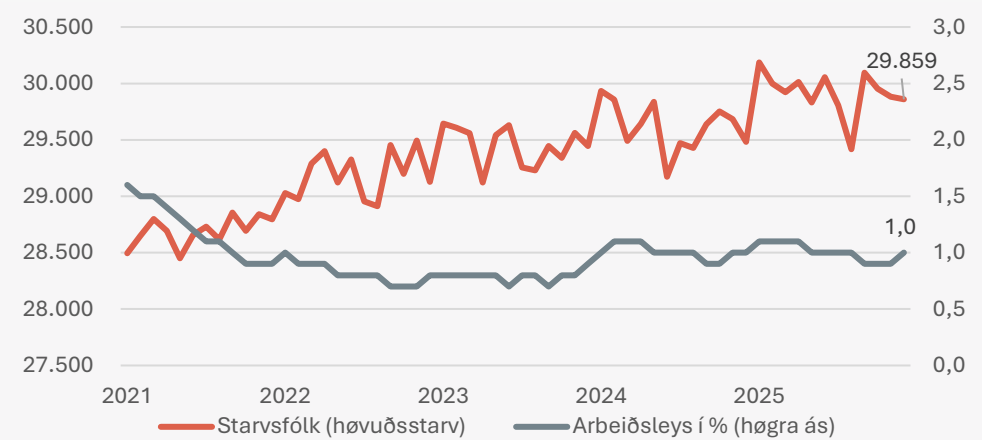
Starvsfólk, lønargjaldingar og arbeiðsloysi

Arbeiði er til allar hendur

Starvsfólkatalið lá á umleið 30.000 fólkkum í 2025 og arbeiðsloysið er framvegis á einum lágum støði, sí mynd 1.2. Lága arbeiðsloysið á 1% í 2025 merkir, at arbeiði er til allar hendur, og tað stuðlar undir privatú nýtsluni. Eitt sera lágt arbeiðsloysi hevur í longri tíð ta avleiðing, at framleiðslan í landinum verður minni, enn tað hon kundi verið, um trot ikki var á arbeiðsmegi, og tað tálmar búskaparvøxturin. Trot á arbeiðsmegi er ein fløskuhálsur og kann elva til lønartrýst, tá stórir eftirspurningur er eftir arbeiðsmegi og útboðið er avmarkað.

Mynd 1.2 Tal av starvsfólkum og fulltíðararbeiðsleysum

jan. 2021 – des. 2025

Viðm.: Árstíðarjavnað. Kelda: Hagstova Føroya.

Talva 1.2 vísir lønargjaldingarnar í samlaða búskapinum. Árligi vøxturin í samlaðu nominellu lønargjaldingunum hava ligið millum 4% og 7% frá 2021 til 2025. Tað eru fleiri krónur goldnar út til vinnuna samanborið við í tað almenna.

Talva 1.2 Lønargjaldingar í samlaða búskapinum Mia. kr.

	2021	2022	2023	2024	2025
Samlaði búskapurin	10,8	11,5	12,1	12,7	13,6
Almenn fyrisiting og tænasta	3,9	4,1	4,3	4,7	4,9
Vinnan og almenn partafeløg (uttan fiskiveiða v.m.)	5,7	5,9	6,3	6,5	6,9
Fiskiveiða v.m.	1,2	1,4	1,6	1,5	1,8

Árligur %-vøxtur

Samlaði búskapurin	4%	6%	6%	5%	7%
Almenn fyrisiting og tænasta	5%	4%	5%	9%	6%
Vinnan og almenn partafeløg (uttan fiskiveiða v.m.)	4%	5%	5%	4%	5%
Fiskiveiða v.m.	-1%	18%	10%	-5%	20%

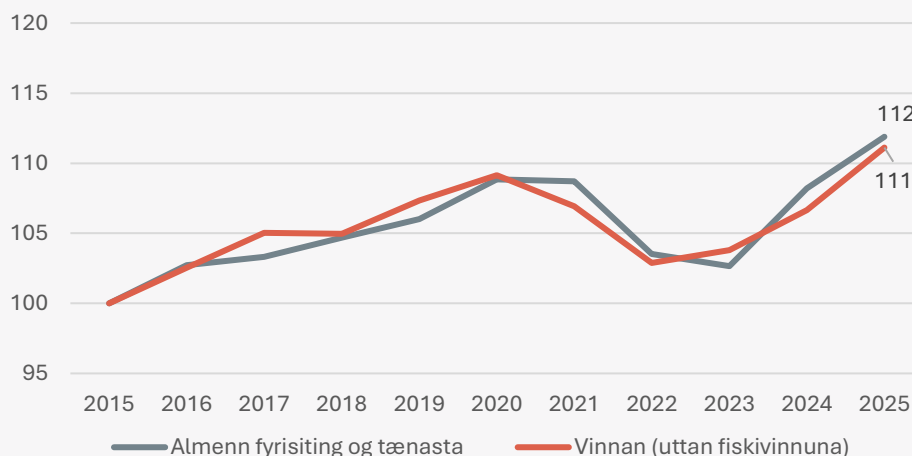
Viðm.: Lønargjaldingar, 12 mðr. samanlegging jan. - des. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Tað eru fleiri orsøkir til vøksturin í lønargjaldingunum seinastu árin: eitt nú lønarhækkan, at summir starvsbólkar hava fingið lønarlyft, og at tað hevur verið vøkstur í starvsfólkatalinum. Vøksturin í lønargjaldingunum hevur í vinnuni og almennu partafeløgum verið rættiliga støðugur í tíðarskeiðinum 2021 til 2025 millum 4-5%. Gongdin í tí almenna er ikki heilt hin sama. Talva 1.2 vísir, at vøksturin var slakari í 2022 og 2023, enn í 2024 og 2025, tá ið vøksturin í lønargjaldingunum var ávikavist 9% og 6%.

Realur lønarvøkstur

Lønargjaldingar eru allar útgoldnu lønirnar samanlagt, ið merkir, at lønargjaldingarnar veksa, tá ið fleiri starvsfólk leggjast afturat starvsfólkahópinum, og tá ið fólk arbeiða yvirtíð, ella fáa lønarhækkan. Tískil kann vøksturin í lønargjaldingunum ikki tulkast sum reallønarvøkstur. Til at rokna realan lønarvøkstur krevjast lønarhagtøl, tað vil siga løn fyri hvønn arbeiddan tíma, sum tað enn ikki finnast hagtøl fyri. Eitt boð uppá eina roknaða realløn verður tí gjørd við at draga prívøkstur og vøkstur í starvsfólki frá samlaðu lønargjaldingunum, sí mynd 1.3. Í mynd 1.3 eru lønargjaldingar í fiskivinnuni tiknar burtúr, tí lønargjaldingarnar í fiskivinnuni eru tengdar at veiðuni, kvotum og altjóða fiskaprísum.

Mynd 1.3 Reallønargongd fyri hvørt starvsfólk

Viðm.: Árlig reallønargongd í miðal fyri hvørt starvsfólk. Indeks 2015. Almenn partafeløg eru íroknaði í vinnuni. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Mynd 1.3 vísir, at reali lønarvøksturin hjá alment løntum og starvsfólki í vinnuni fylgjast væl at. Fallið í reallønini vegna høgna inflatióin í 2022 og 2023 er innheintað eftirfylgjandi árin, og reala lønarlagið er í dag eitt vet hægri enn í 2021. Yvirskipað er reala lønarlagið 11-12% hægri samanborið við lønarlagið í 2015. Á arbeiðsmarknaðum sum heild er tað vanliga soleiðis, at privata vinnan setir lønirnar fyrst, har reallønarvøksturin verður settur eftir mettum produktivitetsvøkstri í búskapinum. Tað vil siga, at nominella lønarhækkingin svarar til produktivitetsvøkstur pluss væntaða inflatióin. Sambært gongdini í grafinum omanfyri hava privatu og almennu lønirnar fylgst rættiliga væl í Føroyum eisini, hóast tað ikki hevur verið nøkur formskipað tilgongd viðvíkjandi raðfylgjuni í lønarásetingini. Um almennu lønirnar ikki fylgja somu gongd sum í privatu vinnuni, verður atdráttarmegin at

arbeiða í tí almenna minkandi, tí lønarlagið tá dragnar samanborið við privata arbeiðsmarknaðin. At privata vinnan var lønarførandi sæst aftur á mynd 1.3, tó uttan tey seinastu 2 árin, í 2024 og 2025, ið serliga kom av lønarlyfti til ávísar fakkbólkar og lønarhækkan hjá ymsum fakkbólum. Um reali lønarvøksturin hjá tí almenna í 2026 verður tann sami, sum tann á privata arbeiðsmarknaðinum var í 2025, kann hann væntast at liggja á umleið 4%.

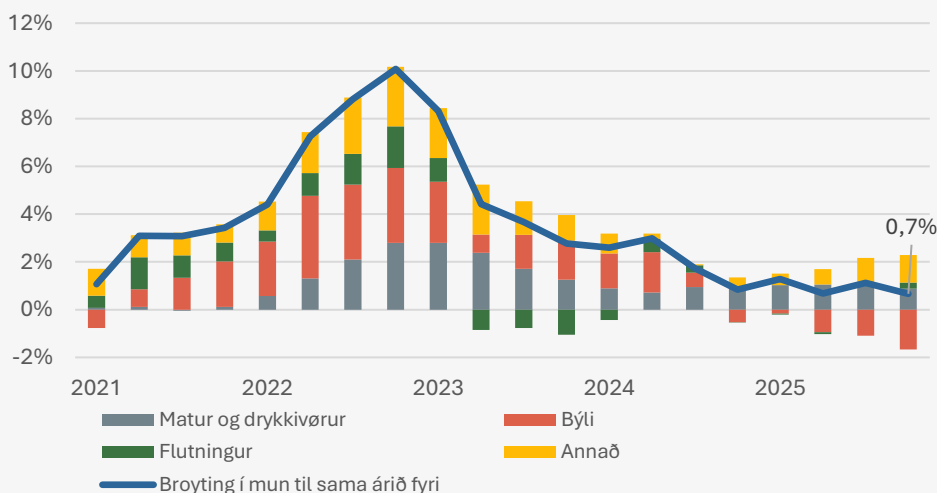
Lønarkarmur fyri 12 fakkfeløg er júst undirskrivaður (feb. 2026) á almenna arbeiðsmarknaðinum við einum lønarkarmi á 3,87% og er galdandi fyri 2025. Tey 12 fakkfeløgini fevna um umleið 45% av starvsfólkunum hjá landinum. Lønarkarmurin tekur hædd fyri bæði inflatió og produktivitetsvøkstri. Um lønarkarmurin verður samanborin við gongdina tey seinastu 10 árin (2016-2025), so hevur reali miðallønarvøksturin verið 1,13% hjá vinnuni (privatu vinnuni og almennu partafeløgum), og 1,06% hjá tí almenna. Skal miðal reallønarvøksturin samanberast við nýggja lønarkarmin, skal prívøksturin fyri 2025 á 0,9 leggjast aftrat og tá verður miðal lønarvøksturin 2,03% hjá vinnuni og 1,96% hjá tí almenna, ið er væl lægri, enn lønarkarmurin hjá teimum 12 fakkfeløgum. Tað skal leggjast aftrat, at reallønarvøksturin frá einum ári til annað er ikki avgerandi, men tað er tann samlaða gongdin yvir fleiri ár, ið hevur týðning.

Inflatió

Inflatióin er minkað

Árligu broytingarnar í brúkarapríðstalinum eru eitt mál fyri inflatióin í Føroyum. Nýggjastu tølini frá Hagstovu Føroya vísa ein vøkstur í brúkarapríðstalinum á 0,7% í fjórða ársfjórðingi 2025, sí mynd 1.4.

Mynd 1.4 Brúkarapríðstalið, %-broyting og vakstrarískoyti 2021-2025

Viðm.: Annað er 02 rúsdrekka og tubbak, 03 klæðnavørur og fótubúnaður, 05 húsbúnaður og húshaldsútgærð, 06 heilsa, 08 samskipti, 09 frítið og mentan, 10 útbúgving, 11 hotel og matveitarar og 12 ymiskar vørur og tænastur.

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Øktir matvøruprísir toga enn einaferð upp í brúkaraprístalinum, meðan býli og flutningur toga vøksturin í brúkaraprístalinum niður í fjórða ársfjórðingi 2025 vegna rentulækkingar og lægri prísnum á brennievni. Samstundis er húsaleigan vaksin við góðum 11% í fjórða ársfjórðingi 2025, tí húsaleiga í bólkinum býli fylgir gongdini í sethúsaprísunum.

Vektargrundarlagið fyri vørur og tænastur, sum verður nýtt til at gera upp brúkaraprístalið, er frá 1. ársfjórðingi 2009, sum byggir á eina brúkarakanning frá 2007. Brúkaraprístalið eigur at verða tikið við fyrivarni, tí tað hevur sum fortreyt, at føroyingar ikki hava broytt nýtsumynstur hesi seinastu 18 árin. Væntast kann bæði, at keypsmynstrið er broytt, har brúkarin hevur flutt seg frá teim mest dýrkaðu vørunum til bíligari vørur, og harumframt eru tað væntandi fleiri vørubólkar, sum í dag fylla nógv hjá føroyska brúkarinum, sum nærum ikki vóru til í 2009. Vektargrundarlagið eigur tí at verða dagført.

Altjóða útlit

Sambært metingum frá altjóða gjaldoyragrunninum, IMF, um heimsbúskaparligu støðuna, verður í løtuni roknað við, at vøksturin í heimsbúskapinum fer at halda fram komandi árin. Roknað verður við realvøkstri á ávikavist 3,3% í 2026 og 3,2% í 2027. Hetta er eitt vet hægri enn áður mettt og verður millum annað mettt at stava frá útlitum til laglig fíggar- og pengapolitisk átøk, stórum íløgum í teknilig frambrot, og evnum hjá privata geiranum at tillaga seg – hóast politiskar trætur og vanda fyri minni altjóða samhandli. Væntað verður eisini, at inflatióin yvirskipað fer at halda fram við at lækka, hóast leiðin móti langtíðar málum fyri inflatióin verður ymisk frá einum landi til annað. Til dømis verður roknað við, at gongdin móti langtíðar málinum fyri inflatióin verður nakað drúgvari í USA enn í fleiri øðrum londum.

Afrat teimum omanfyrinevndu váðunum frá politiskum trætum og minni altjóða samhandli metir IMF eisini, at váðar eru knýttir at teimum stóru vónunum og íløgnum í teknigeiranum, serliga innan vitlíki. Eisini verða stór statsskuld og møgulig óvæntað hækking í prísstøði nevnd sum váðar at fylgja við heimsbúskaparlaga.¹

Hóast fíggarligar, makrobúskaparligar og geopolitiskar váðar, og hóast tíðarskeið við øktum sveiggjum á partabræva- og rávørumarknaðum higartil í ár, eru íleggjarar á fíggarmarknaðum framvegis varliga bjartskygdir um útlitini fyri 2026. Lagaligur fíggar- og pengapolitikkur, til dømis stórar almennar íløgur í verju- og infrakervi, og útlit til lægri leiðandi rentur í USA, og vónir um framhaldandi inntøkuvøkstur hjá fyrirkømtum, eru nakrar av orsøkunum. Harumframt rokna fleiri íleggjarar við møguligum undanvindi frá politiskum átøkum í USA, nú slík skulu setast í verk fram ímóti amerikanska miðskeiðisvalinum, sum verður seinni í ár.

Sum altíð á fíggarmarknaðum eru tó eisini váðar. Ein teirra er tengdur at teimum stóru vónunum um vinning frá tekniligum frambrotum, serliga innan vitlíki, og teimum umfatandi íløgnum, sum verða gjørdar fyri at rækka hesum vinningi. Tá væntanirnar eru høgar og

lutfalsliga einstáttaðar, sum tær hava verið í samband við vitlíki seinastu tíðina, kunnu tíðindi, ið eru verri enn væntað, ávirka marknaðirnar lutfalsliga nógv skeiva vegin.

Pengapolitikkur er somuleiðis ein óvissa og kann serliga koma í fokus, um inflatióin vísir seg at vera hægri enn væntað, ella um lyklatølini framhaldandi fara at benda á ein viknandi arbeiðsmarknað í USA. Harumframt fáa høggar almennar skuldarstöður hjá fleiri av heimsins størstu tjóðum alsamt størri ans, og eisini kann gongdin í framhaldandi geopolitiskum stríði skjótt broyta váðamyndina.

02

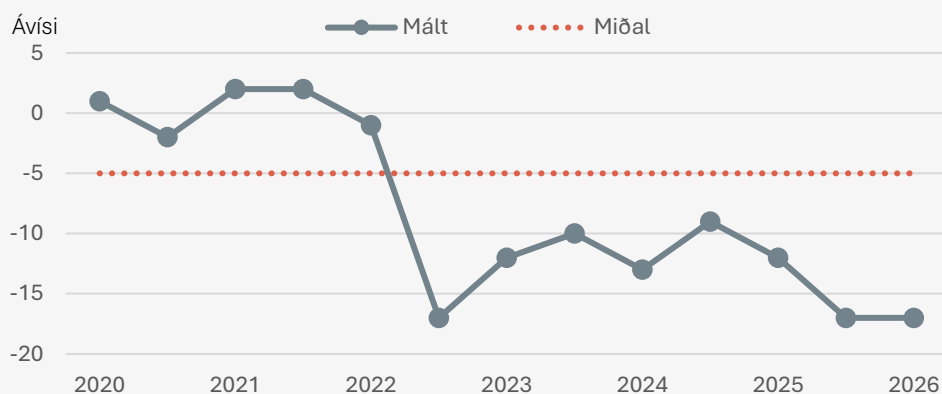
Húsarhaldini

Nýtslan hjá húsarhaldunum er ein stórir partur av samlaða eftirspurninginum í føroyska búskapinum. Tí kunnu broytingar í viðurskiftum, sum ávirka nýtsluna, ávirka virksemið í samfelagnum. Ynskiligt hevði verið við neyvari uppgerðum av sjálvari privatu nýtsluni í samlaða eftirspurninginum í tjóðarroknskapinum. Men tá hetta ikki er tókt, verða í staðin ymisk viðurskifti eygleidd, sum sannlíkt ávirka nýtsluna jaliga og neiliga. Hesi viðurskifti eru millum annað vísitalini í konjunkturbarometrinum hjá Hagstovu Føroya, og gjaldskortnýtslan sambært uppgerðum frá bankunum.

Treystið hjá húsarhaldunum er óbroytt

Brúkaraávísini frá konjunkturbarometrinum hjá Hagstovu Føroya lýsir treystið hjá húsarhaldunum við nøkrum vísitølum. Treystitalið hjá føroysku húsarhaldunum er á sama støði í januar 2026 sum í seinastu kanning frá juni 2025. Treystitalið er -17 í januar 2026, sí mynd 2.1. Í 2022 fall vísitalið niðurum langtíðar miðalið orsakað av, at rentan og inflatióin hækkaðu, og vísitalið er síðani ikki komið uppum langtíðarmiðalið aftur, hóast rentan og inflatióin er lækkað aftur. Eisini hava húsarhaldini fingið lønarhækkan og skattalætta, men høga prísstøðið í Føroyum og spenta geopolitiska støðan úti í heimi kunnu vera nakrar av orsøkunum til lága vísitalið. Vísitalið er tó ikki eins lágt, sum tað hevur verið fyrr; í fíggjarkreppuni í 2008 minkaði tað niður í -37.

Mynd 2.1 Brúkaraávísi jan. 2020 - jan. 2026

Viðm.: "Miðal" er miðal av mátingum frá 2006 til 2026. Hagstova Føroya dagfórði í januar 2025, hvussu brúkaraávísini verður uppgjærdur, og eru tað aðrir spurningar sum nú samanvigað geva brúkaraávísan. Tað sæst eitt niveauskifti í brúkaraávísanum, sum er lægri samanborið við gamla uppgerðarháttin. Kelda: Hagstova Føroya.

Vísitalið er eitt samanvigað tal av úrslitum frá ymsum spurningum, sum húsarhaldini svara uppá. Í kanningini frá januar 2026 meta húsarhaldini sína fíggjarligu støðu vera verri í dag sammett fyri einum ári síðani, men tey vænta hana gerast frægari um eitt ár. Prísirnar á vörum og tænaðum meta tey vera frægari í dag sammett við fyri einum árið síðani, men tey vænta ikki at fara at gera størri keyp komandi árið. Tó eru tað færri í kanningini frá januar 2026 enn í juni 2025, sum halda tað vera rætta lutan at spara upp, og eitt sindur færri

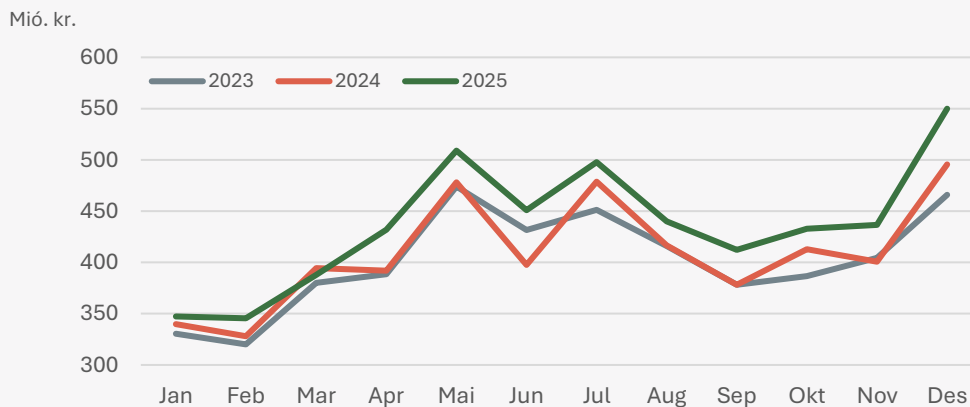
húsarhaldi siga hesaferð, at tey júst fáa endarnar at røkka saman samanborið við kanningin frá í juni 2025.

Sambært umboð fyri peningastovnarnar, er fíggarliga støðan hjá húsarhaldunum góð, og er hon batnað í 2025 samanborið við 2024. Trotini hava verið færri í tali og smærri í 2025 samanborið við 2024. Orsøkin er millum annað at tey hava fingið lønarhækkan, rentulækkingar og harafturat er inflatióin lækkað. Tað eru einans í tíðarskeiðinum 2021 til 2023, at reallønin tykist at hava verið lækkandi, sí mynd 1.3. Reallønin vaks eisini í fleiri ár á rað áðrenn 2021. Viðmerkjast skal, at peningastovnarnir her sipa til húsarhald, sum hava skuld í bankanum. Húsarhald sum ikki hava lán, er torførari hjá bankunum at meta um.

Kortnýtslan er økt í 2025

Lága vísitalið í konjunkturbarometrinum boðar frá ringum treysti hjá húsarhaldunum, men hetta sæst ikki aftur í kortnýtsluni, tí hon var væl størri í 2025 samanborið við 2024, sí mynd 2.2. Í myndini er atlit tikið at prísvøkstri, tað vil siga, at størri kortnýtslan í 2025 ikki stavar frá øktum prísum. Økta kortnýtslan kann koma av, at lønirnar eru vaksnar meira enn inflatióin í 2024 og 2025, og at rentan er lækkað, sum eigur at stuðla undir eini størri nýtslu.

Mynd 2.2 Kortnýtsla hjá føroyingum*

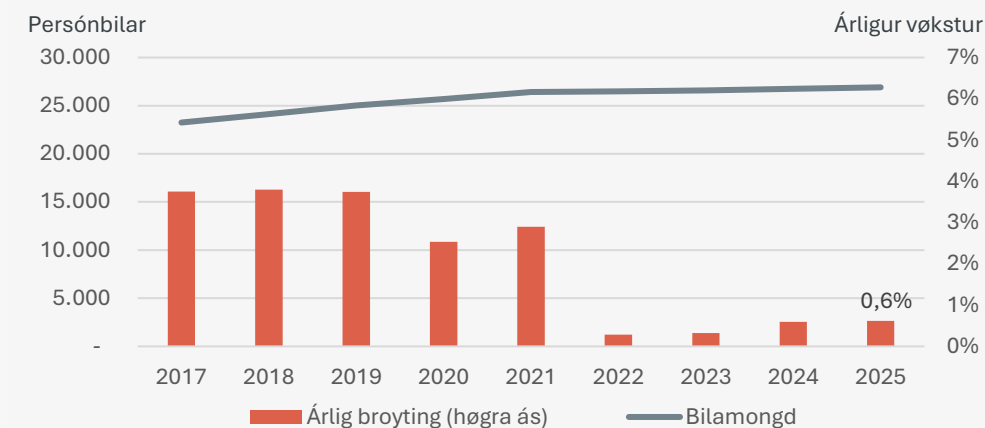

* Talan er um kortnýtsluna hjá kundum hjá Betri Banka og Føroya Bankaa, sum fevnir um umleið 85% av samlaða kundaskaranum. Víðm.: Hagtølini eru deflateraði við brúkaraprístalinum (egnar útrokningar). Kelda: Føroya Banki og Betri Banki.

Bilasølan bert økt eitt vet í 2025

Bilasølan er ein konjunkturávísi, sum kann geva ábendingar um privatu nýtsluna. Tá ið fólk gerast varin við penganýtsluni, gongur tað fyrst serliga útyvir drúgvur vørur og stórar iløgur, so sum bilar. Myndin niðanfyri vísir samlaðu bilamongdina av persónbilum til privata nýtslu og árliga broytingina seinastu árin.²

Á mynd 2.3 sæst, at samlaða talið av persónbilum til privata nýtslu vaks ímillum 3% og 5% um árið í árunum 2017-2021. Í 2022 vaks samlaða talið av persónbilum stórt sæð ikki og nýggjastu tøluni fyri 2025 vísa, at samlaða talið av bilum vaks 0,6%.

Mynd 2.3: Bilamongd og árlig broyting

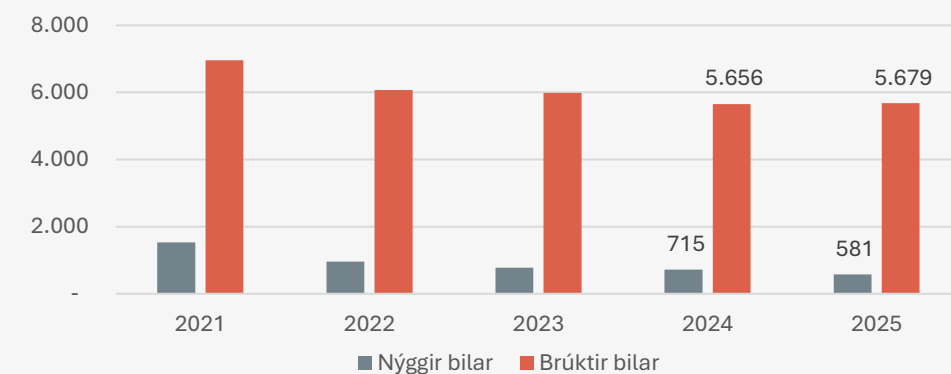
Viðm.: Persónbilar til privata nýtslu.

Kelda: Akstovan.

Tað er serliga sølan av nýggjum persónbilum sum er lækkað við 19% í 2025 samanborið við 2024, sí mynd 2.4. Sølan av brúktum bilum stendur so at siga í stað. Samanumtikið vísir bilasølan, at fólk aftra seg við at keypa nýggjar bilar og tað kann benda á varsemi hjá húsarhaldunum.

Mynd 2.4 Bilasøla til privata nýtslu

Árini 2021-2025

Viðm.: Bilasøla av persónbilum til privata nýtslu.

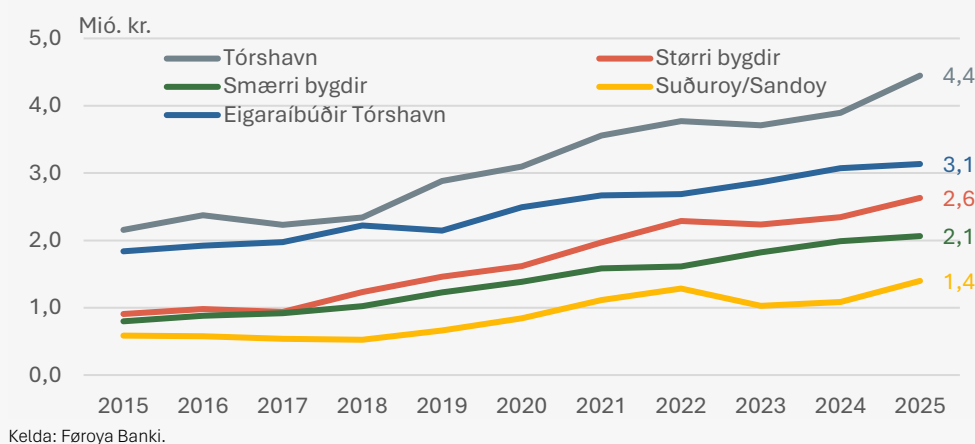
Kelda: Akstovan.

Sethúsaprísirnir veksa framvegis

Sethúsaprísirnir eru øktir við 14% í Tórshavn í 2025 samanborið við 2024, og miðalprísurin var 4,4 mió. kr. í Tórshavn í 2025. Í sama tíðarskeiði eru sethúsaprísirnir hækkaðir í størri bygdunum við 12% og í smærri bygdunum við 4%, umframt í Sandoy/Suðuroy við 29%. Stóri vøksturin í Sandoy/Suðuroy skal tulkast við varsemi, tí miðalprísurin kann togast upp av einkultum solum eftirsum solum eru fáar í hesum økjum, og eisini kunnu rættingar fyríkoma eftirfylgjandi.

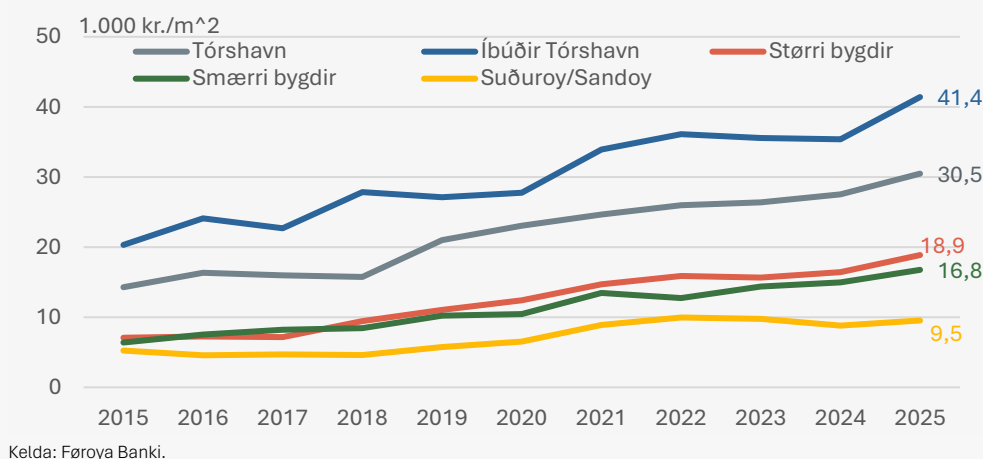
Í 2025 var miðalprísurin 2,6 mió. kr. í størri bygdunum og 2,1 mió. kr. í smærri bygdunum, og í Suðuroy og Sandoy samanlagt, var miðalprísurin 1,4 mió. kr. í 2025. Verður einans hugt eftir sethúsum seld í økjum á Eysturoynni kring tunnismunnan, var miðal sethúsaprísurin nærum 3,1 mió. kr. í 2025, vísa hagtøl hjá Føroya Banka (ikki víst í mynd 2.5).

Mynd 2.5 Miðal sethúsaprísir, 2015 – 2025

Miðalprísurin á íbúðum í Tórshavn er ikki øktur eins nógv, sum sethúsaprísurin. Prísurin vaks við 2% á íbúðum seldar í Tórshavn í 2025 samanborið við í 2024, og tað kemur millum annað av, at fleiri smáar íbúðir vórðu seldar í 2025 samanborið við í 2024.³

Mynd 2.6 Miðal fermetraprísir, 2015 – 2025

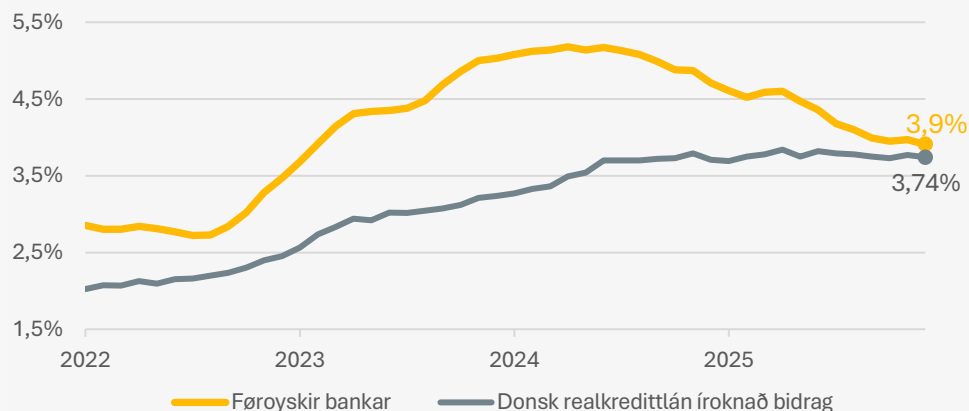

Miðalprísurin á íbúðum í Tórshavn var 3,1 mió. kr. í 2025. Tað hava verið seldar lutfalsliga nógvir íbúðir í Tórshavn samanborið við aðrastaðni í landinum. Umleið 70 íbúðir árliga hava verið seldar í árunum 2020 – 2024 í Tórshavn og í 2025 vóru 83 íbúður seldar í Havnini. Hinvegin eru tað skrásettar heilt fáar sölur av íbúðum í smærri bygdunum, eini 3 – 4 árliga síðani 2021. Søla av íbúðum í størri bygdunum hevur tikið dik á seg síðani 2022,

og umleið 17-18 íbúðir eru seldar árliga í árunum 2022 - 2025. Tað er ymiskt, hvussu stórar íbúðirnar eru; fermeturprísurin á íbúðunum seldar í Tórshavn í 2025 var um 41.400 kr., sí mynd 2.6. Fermetraprísurin á sethúsum í Tórshavn var til samanbering um 30.500 kr. í 2025, meðan fermetraprísurin á sethúsum var 18.900 kr. í størri bygdunum, 16.800 í smærri bygdunum og 9.500 kr. í Sandoy/Suðuroy. Í størri bygdunum var fermetraprísurin á seldu eigaíðum 31.300 kr. í 2025 (ikki víst í mynd 2.6).

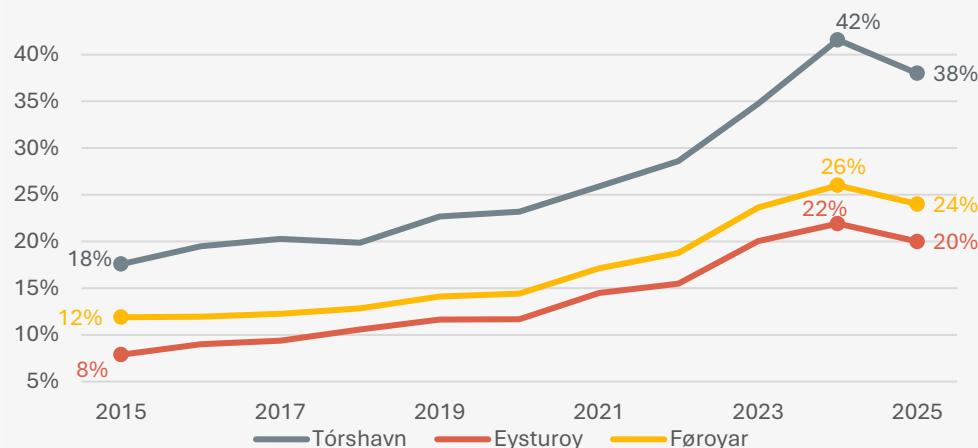
Sambært hagtølum hjá Landsbanka Føroya hækkaði bústaðarrentan í føroysku bankunum í tíðarskeiðinum frá á sumri 2022 til á sumri 2024 við nærum 2,5 prosentstigum, og hetta kann at hava tálmað vøksturin í sethúsaprísinum kring landið eitt vet í hesum tíðarskeiði. Størsti parturin av bústaðarskuldini hjá føroysku húsarhaldunum er í føroysku bankunum (11 mia. kr. ultimo 2025 ella 76%), meðan ein smærri partur er í donskum realkredittstovnum (3,4 mia. kr. ultimo 2025 ella 24%). Síðani á sumri 2024 er miðal bústaðarrentan í føroysku bankunum lækkað aftur (við nærum 1,3 prosentstigum), og hetta hevur viðvirkað til, at fleiri húsarhald kunnu vera við í kappingini um sethúsini.⁴

Mynd 2.7 Miðalrenta á bústaðarskuld

Viðm.: Miðalrenta á bústaðarskuld hjá føroyskum húsarhaldum í føroysku bankunum og donskum realkredittstovnum, jan. 2022 – des. 2025. Kelda: Landsbanki Føroya.

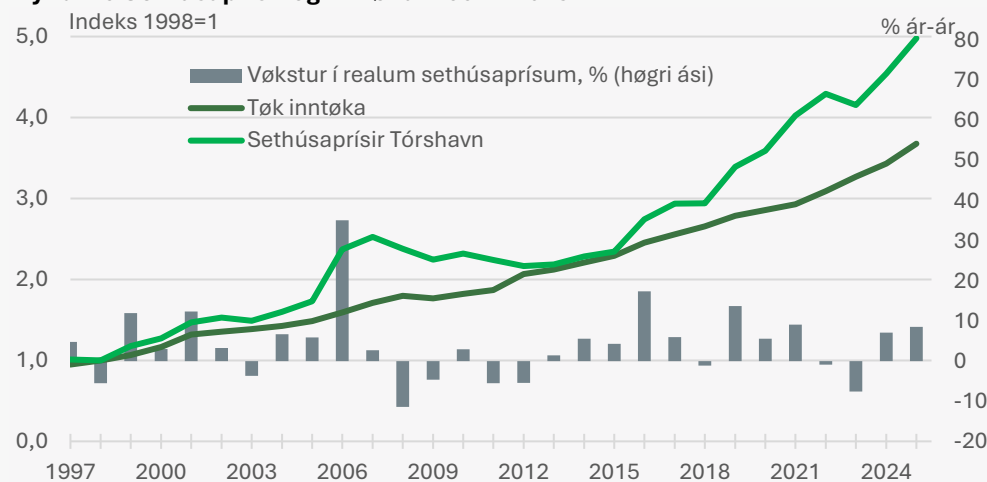
Miðalrentan í donsku realkredittstovnunum er hinvegin hækkað fram til miðskeiðis 2025 og er síðani lækkað aftur eitt vet. Miðalrentan á bústaðarlánum frá donsku realkredittstovnunum, ið er víst í myndini, er eitt miðal fyri rentuna hjá bæði teimum, ið hava stutt lán og teimum, ið hava lang lán. Stutt lán hava rentubindingartíðarskeið upp til 5 ár og rentan broytist hvørja ferð rentubindingartíðarskeiðið er av. Summi hava til dømis 1 ára rentubindingartíðarskeið, og hjá teimum broytist rentan tísil árliga. Langu lánini hava rentubindingartíðarskeið upp til 30 ár við eini rentu, sum er fäst í øllum rentubindingartíðarskeiðinum. Bústaðarrentan í føroysku bankunum broytist hinvegin so hvørt, sum bankarnir hækka ella lækka rentuna. Miðalrentan á bústaðarskuld hjá føroysku húsarhaldunum í føroysku bankunum var 3,9% í desember 2025 og 3,7% í donsku realkredittstovnunum, sí mynd 2.7.

Mynd 2.8 Bústaðarbyrðan

Viðm.: Bústaðarbyrðan er roknað fyri eitt annuitetslán við afturgjaldstíð á 30 ár, og við miðalrentu vektad á rentudagar. Støddin á lánum svarar til 90% av miðal sethúsaprísinum í ávísa økinum, eginfíggingin er 10%. Hvør persónur í parlagnum tjarar eina miðalløn og børnini eru bæði undir 7 ár. Kelda: Betri Banki.

Lækkaða bústaðarrentan hevur elvt til, at bústaðarbyrðan er lækkað, sí mynd 2.8. Bústaðarbyrðan vísir, hvussu stórur partur av tøkku inntøkuni, ið eitt par við tveimum børnum, og har hvør persónur í parlagnum tjarar eina miðalløn í ávísa økinum, skal nýta til at afturgjalda sítt bústaðarlán.

Bústaðarbyrðan lýsir, hvussu atkomuligt tað er hjá einum ungum pari at koma inn á bústaðarmarknaðin. Hagtøl hjá Betri Banka vísa, at bústaðarbyrðan er økt frá 18% til 38% í Tórshavn í tíðarskeiðinum 2015 – 2025. Bústaðarbyrðan var 42% í Tórshavn í 2024 og er lækkað til 38% í 2025 orsakað av renulækkingum. Bústaðarbyrðan var 24% í Eysturoynni og 20% í øllum landinum samlað sæð í 2025.

Mynd 2.9 Sethúsaprísir og inntøkur 1997 – 2025

Kelda: Sethúsaprísir: Betri Banki, inntøkur: Hagstova Føroya, útrokning: Landsbanki Føroya.

Í mynd 2.9 sæst, at sethúspárisirnir eru øktar munandi skjótari, enn inntøkurnar síðani 2015. Stóri vøksturin í sethúsprísinum er fyrst og fremst orsakaður av, at eftirspurningurin er munandi størri, enn útboðið.⁵

Bústaðartrotið er ein fløskuhálsur í føroyska búskapinum, og tað er neyðugt, at politiski myndugleikin tekur hesa avbjóðing í størsta álvara. Fíggjarpolitiska haldfærið er vánaligt, og tað verður enn verri, um fólk ikki fara at støðast í Føroyum. Ein týðandi fyritleyri fyri tí, er at tað er møguligt at fáa eitt býli. Neyðugt er at veksa um útboðið av bústøðum, bæði tí fólkatalið veksur, og tí familjumynstrið broytist, so fólk í størri mun enn áður liva sum stök ella stakir uppihaldarar, ið krevur fleiri bústaðir. Tað eru í dag 27% sum liva stök, og hjá 25% av húskjunum eru bert 2 í húsarhaldinum.⁶ Broytta familjumynstrið merkir, at tað er tørvur á at tað verða bygt fleiri smærri búeindir.

Kommunurnar eiga sín leiklut í bústaðartrotinum, tí tað eru tær, ið veita byggiloyvi og gera lendi byggiklárt. Tí ræður um, at kommunurnar eru skjótar at geva byggiloyvi, tá søkt verður um hetta, og hava lendi byggiklár, so tað ikki seinkar byggingina. Kommunurnar kunnu fáa eitt ávíst innlit í demografisku broytingarnar við at hyggja at fólkatlasframrokningum, og harútfra gera ætlanir fram í tíð. Eisini frættist um, at tilgongdin við at sundirmatrikulera er heldur drúgv, sum sostatt eisini kann vera viðvirkandi til, at útboðið av bústøðum reagerar so trekt.

Harafturat standa býli tóm í fleiri kommunum. Í teimum kommunum har eftirspurningurin eftir býli er stórur og útboðið av býlum er avmarkað, ber til at áseta bústaðarskyldu og at avmarka stuttíðarleigu. Summar kommunur hava sett gjøld á tómar bústaðir, ið skal vera við til at fíggja útreiðslurnar, sum kommunan hevur til ymsu tænastrarnar, ið hon veitir sethúsaeigarum. Tað kann vera við til at økja um útboðið av býlum, tí summi fara at leiga tóma bústaðin út fyri at fáa dekkja útreiðslurnar til tænastrugjaldið frá kommununum og møguliga selja. Onnur tiltøk kunnu vera at áseta fastognarskatt, sum eisini kann avmarka eftirspurningin eftir bústøðum og gera prís-gongdina meira støðuga, og harafturat kann rentustuðulin stigvíst takast burtur. Ein hóskandi fastognarskattur hevði avmarkað áhugan í at brúka fastogn sum íløguaaktiv, tá tað hevði javnsett íløgur í fastogn við partabrøv og onnur virðisbrøv.

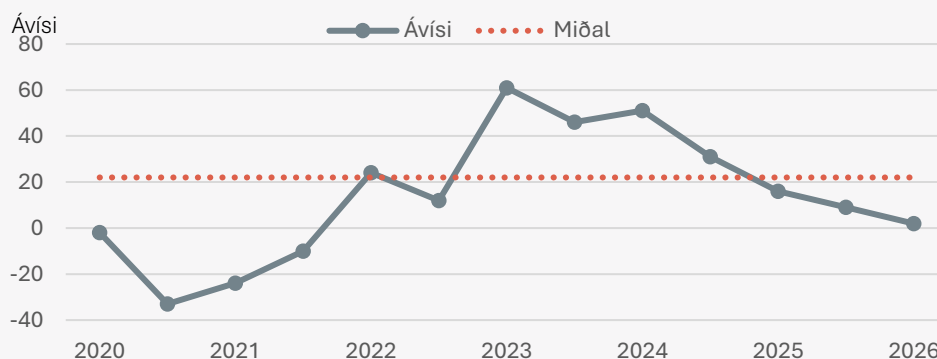
03

Vinnan

Kanningin hjá Hagstovuni um treystið hjá vinnuni gevur eina ábending um búskaparligu støðuna í løtuni og útlitini fyri búskapin í stutta sýninum. Í konjunkturbarometrinum, verður vinnan býtt upp í byggivinnu, handilsvinnu, tænaðstovinnu og tilfeingisvinnu & annar ídnaður. Hesar hava ávirkan á millum annað arbeiðsmarknaðin, útflutningin og gongdina í búskapinum sum heild.

Byggivinnan væntar lægri arbeiðstørv komandi árið

Byggivinnan fylgir vanliga konjunkturgongdini í búskapinum og er tengd at iløguhuganum hjá bæði almennum og privatum aktørum. Ávísing hjá byggivinnuni er fjórða hálvárið á rað fallin. Ávísing var 2 í januar 2026, og ávísing hevur liggið undir langtíðarmiðalini síðani januar 2025.

Mynd 3.1 Byggivinnan ávísing jan. 2020 – jan. 2026

Kelda: Hagstova Føroya

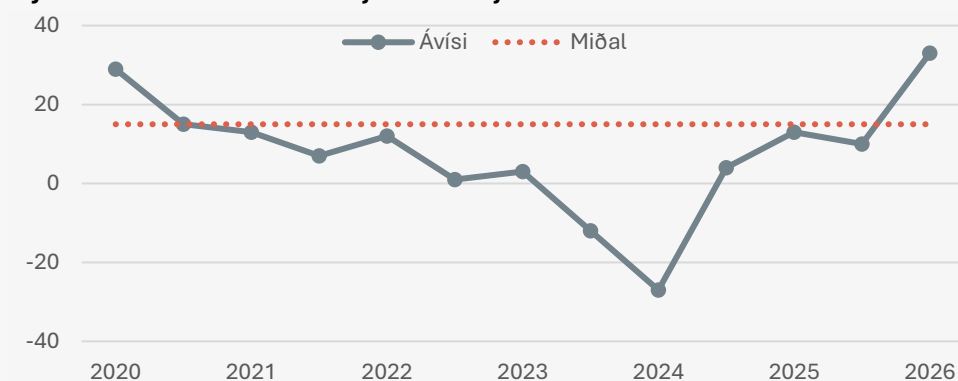
Færri byggifyritøkur enn seinast siga í januar 2026, at veður ella mangul á arbeiðsmegi er ein avmarking fyri framleiðsluna samanborið við í juni 2025, men fleiri byggifyritøkur meta, at manglandi eftirspurningur er ein avmarking. Eisini væntar byggivinnan, at arbeiðstørvurin fer at lækka komandi árið. Byggivinnan sigur, at bíleggingarnar eru sum vanligt, men hon hevur sambært kanningini í januar 2026 tryggjað arbeiði í 10 mánaðir fram, samanborið við seinastu kanning frá juni 2025, har byggivinnan hevði tryggjað arbeiði í 12 mánaðir fram. Til samanbering var tað í 2023 tryggjað arbeiði í hálvtannað ár fram í byggivinnuni. Sambært umboð fyri byggivinnuna er byggivinnan framvegis bjartskygd og ferðin í byggivinnuni er vorðin eitt sindur meira vanlig í mun til tá ið nógvar stórar verkætlanir hava verið í gongd í senn.

Handilsvinnan væntar hægri sølu komandi árið

Ávísing hjá handilsvinnuni er vaksin nógv í januar 2026 samanborið við í kanningini frá juni 2025; hann er 33 og liggur nú omanfyri langtíðar miðalið. Handilsvinnan væntar hægri sølu

komandi árið og økt vørukeyp og øktan arbeiðstørv av tí sama. Ávísir hjá handilsvinnuni gevur ábendingar um væntanir til eftirspurningin frá eitt nú húsarhaldunum.

Mynd 3.2 Handilsvinnan ávísi jan. 2020 – jan. 2026

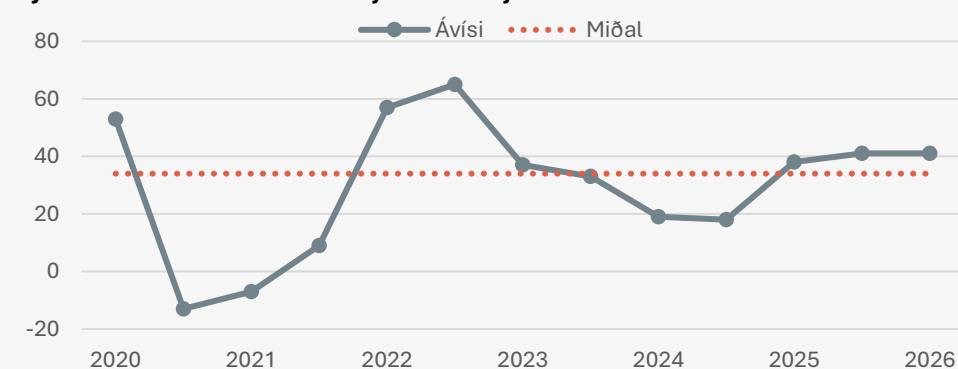

Kelda: Hagstova Føroya

Tænastuvinnurnar vænta lægri eftirspurning komandi árið

Tænastuvinnan fevnir um eina breiða víftu av fleiri vinnugreinum; eitt nú flutningsfyrirtekur, gisti- og matstovuvirksemi og aðrar tænastur, sum eitt nú grannskoðanarfyrirtekur og advokatskrivstovur. Ávísir hjá tænastuvinnunum er óbroyttur í januar 2026 samanborið við kanningina frá juni 2025. Tænastuvinnan boðar frá, at umsetningurin er øktur tað seinasta árið, men væntar tó ikki, at umsetningurin fer at veksa komandi árið. Tænastuvinnan hevur upplivað øktan eftirspurning tað seinasta árið, men metur, at eftirspurningurin fer at lækka aftur í komandi árinum, og arbeiðstørvurin fer tí eisini at minka komandi árið.

Mynd 3.3 Tænastuvinnan ávísi jan. 2020 – jan. 2026

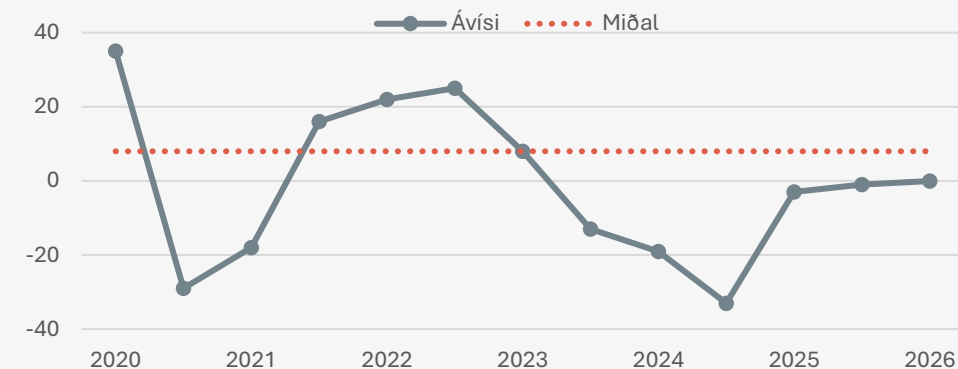
Kelda: Hagstova Føroya

Tilfeingisvinnan væntar hægri prísir

Ávísir fyrri treystið hjá tilfeingisvinnunum er hækkaður eitt vet í januar 2026 samanborið við kanningini frá juni 2025. Ávísir er 0 í januar 2026 samanborið við -1 í juni 2025, hetta møguliga tí fiskiskapurin í Føroyum var góður í 2025 samanborið við 2024. Hinvegin er kvotan av bæði makrel og svartkjafti lækkað munandi. Tilfeingisvinnan svarar, at gongdin í

seinastuni er batnað. Tilfeingisvinnan hevur væntanir um hægri prísir, men boðar frá lægri eftirspurningi úr útlandum. Tó sigur tilfeingisvinnan seg hava fingið størri marknaðarlut á útlenska marknaðinum.

Mynd 3.4 Tilfeingisvinnan og annars ídnaður ávísi jan. 2020 – jan. 2026

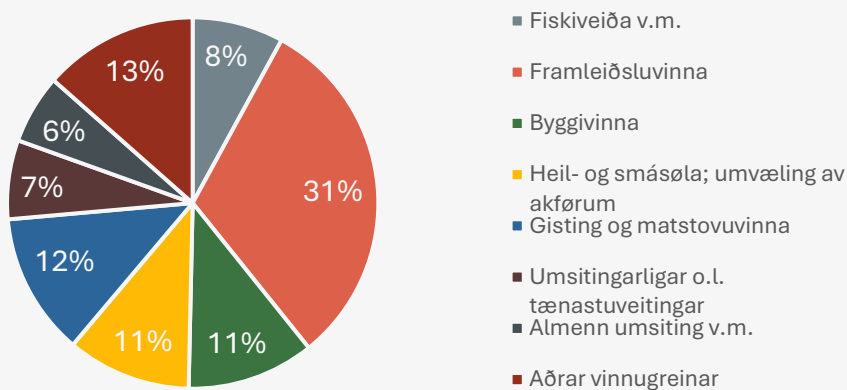
Kelda: Hagstova Føroya

Útlensk arbeiðsmegi

Ein stórir partur av starvsfólkunum í vinnuni eru útlendingar

Meginparturin av útlendingunum, ið eru komnir til Føroya seinastu árin, eru fólk í arbeiðsførum aldri og tey eru áleið 8% av arbeiðsmegini í dag, ið svarar til stívliga 2.400 starvsfólk. Størsti parturin av útlensku starvafólkunum starvast innan framleiðsluvinnuna; í desember 2025 arbeiddu 31% av útlendingunum í framleiðsluvinnuni, sí mynd 3.5. Framleiðsluvinnan er millum annað matvøruídnaður (flakavirkir).

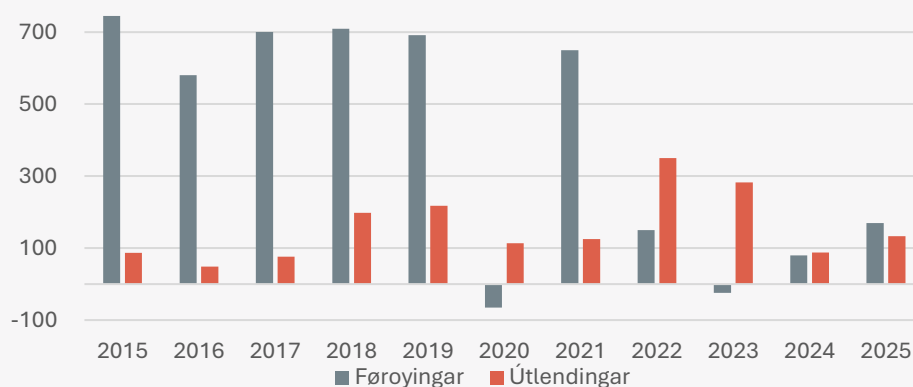
Mynd 3.5: Lutfall av útlenskum starvsfólki í ymsum vinnugreinum, desember 2025

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Í sama tíðarskeiði arbeiddu 12% av útlendingunum í gisti- og matstovuvinnuni, 11% í byggivinnuni, 10% í heil- og smásøluvinnuni, 8% við fiskiveiði og 7% innan umsitingarligar o.l. tænastrætur (sum til dømis eru ferðaskrivstovur) og 6% innan almenna umsiting. Síðani snarskipanin (fast track skipanin) varð sett í verk í novembur 2021, er útlenska arbeiðsmegi vaksin 60% (við 871 persónum) samanborið við einarieinar tilgongd á 1% av færoyingum (400 persónar) í sama tíðarskeiði, sí mynd 3.6.

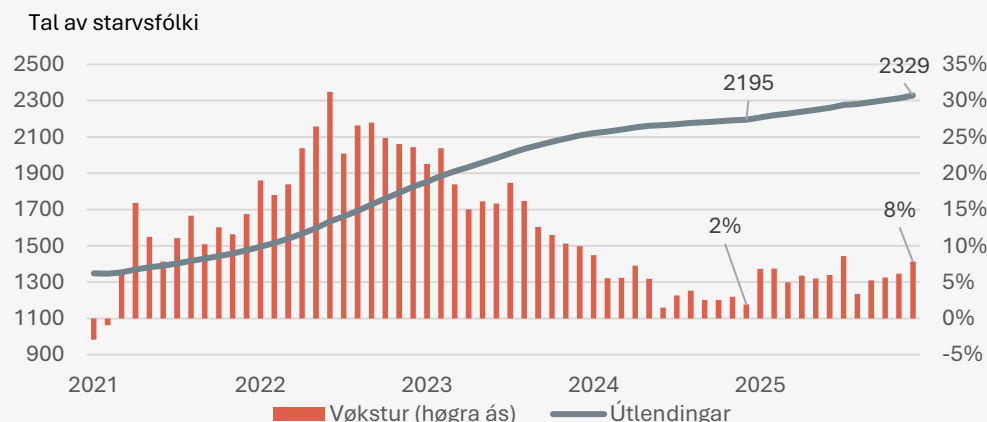
Mynd 3.6 Tilgongd av starvsfólkum í Føroyum, jan. 2015 – des. 2025

Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Í desember 2025 var vøksturinn av útlenskari arbeiðsmegi 8% samanborið við desember 2024, sí mynd 3.7. Talið av útlenskari arbeiðsmegi veksur tí stóðugt. Tilgongdin av færoyskari arbeiðsmegi er lítil og positiv, hóast tað samstundis hevur verið nettofráflyting av færoyingum. Vøksturinn í talinum av færoyskum starvsfólki kann millum annað stava frá hægri arbeiðsvirkni, økta pensjónsaldrinum, at summi halda á at arbeiða eftir pensjónsaldur, ella at fleiri ung eru farin at arbeiða.

Mynd 3.7: Tal av útlenskum starvsfólki og vøkstur samanborið við sama mánað árið fyrri jan. 2021 – des. 2025

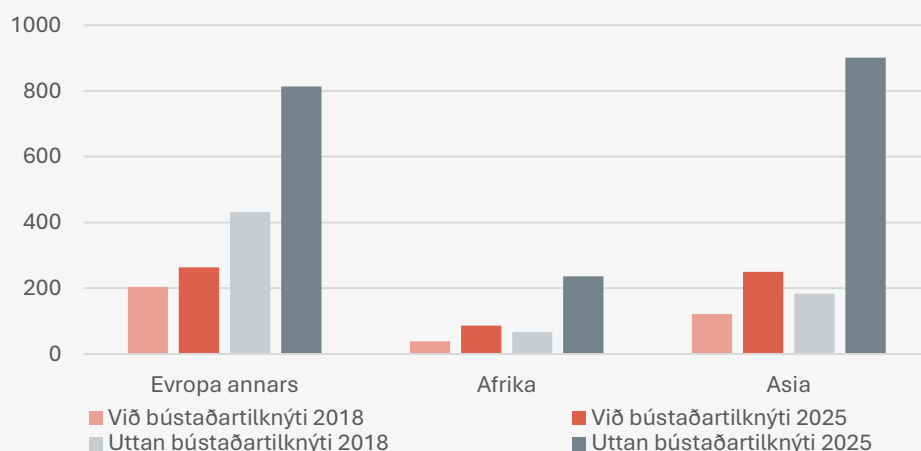

Viðm.: Vøkstur í mun til sama mánað árið fyrri av málða starvsfólkatalinum. Starvsfólkatalið er 12- mánaðar glíðandi miðal. Útlendingar eru í myndini eyðmerktir sum starvsfólk, ið hava annað enn danskan ríkisborgaraskap. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Í desember 2025 var 41% av útlendsku arbeiðsmegini úr Evropa, 43% úr Asia, 11% úr Afrika og 5% úr Amerika. Í mynd 3.8 sæst, at útlenska íbúgvarnir í størsta mun komu úr Asia og Evropa annars (Evropa uttan norðurlond) í 2025 (myrkagráu stabbarnir). Myndin vísir harafturat, at tilflytingin av útlendingum úr Asia og Evropa annars var munandi størri í 2025, enn í 2018 (ljósagráu stabbarnar).

Ljósa- og myrka reyðu stabbarnir vísa hvussu nógvir útlendingar vóru í landinum sum høvdu bústaðartilknýti. Hevur man seinastu 10 áriní búð í Føroyum í 7 ár ella í helvtina av sínum lívi, hevur man bústaðartilknýti. Myrka reyðu stabbarnir vísa, at tað vóru fleiri útlendingar sum høvdu bústaðartilknýti í 2025 úr Evropa annars, Asia, Afrika og Amerika, enn í 2018 (ljósareyðu stabbarnir). Hetta ger seg ikki galdandi fyri norðurlond annars og kann merkja, at arbeiðsmegi úr norðurlondum ikki í størri mun í 2025 enn í 2018 vóru verandi í Føroyum.

Mynd 3.8 Útlendingar við og uttan bústaðartilknýti í 2018 og 2025

Viðm.: Íbúgvar í aldrinum 16-66 ár. Ein persónur hevur bústaðartilknýti til Føroya, um hann annaðhvørt hevur búð 7 av 10 samanhangandi árum ella helvtina av lívinum í Føroyum. Ein útlendingur, er ein sum ikki hevur føroyskan/danskan ríkisborgaraskap. Kelda: Hagstova Føroya.

04

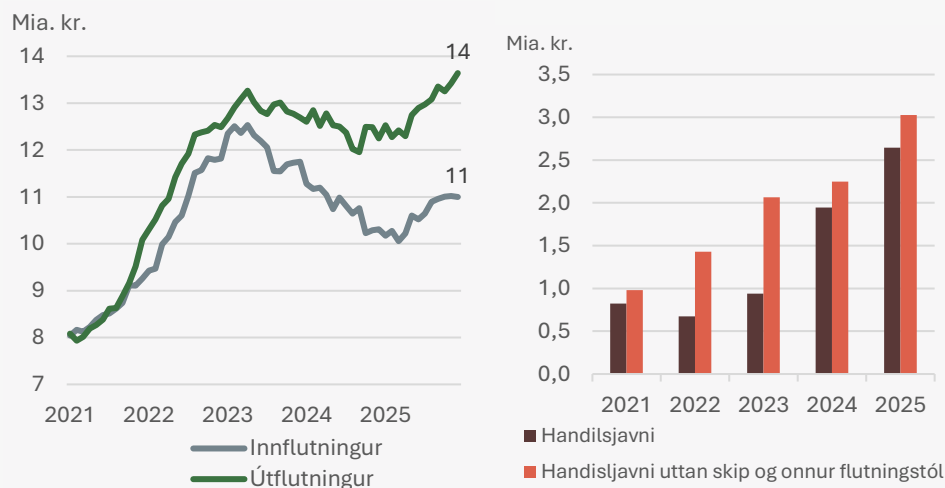
Uttanlandshandil

Tað er framvegis avlop á handilsjavnanum

Myndin niðanfyri vísir gongdina í inn- og útflutninginum av vørum, umframt vøruhandilsjavnan við og uttan skip og onnur flutningstól. Yvirskipað hevur verið avlop á handilsjavnanum seinastu 15 árin við einkultum undantøkum, eitt nú í 2020, sí mynd 4.1 til vinstu. Í 2025 var avlopið á handilsjavnanum 2,6 mia. kr. samanborið við slakar 2 mia. kr. í 2024, og tað var áleið 3 mia. kr., um innflutningurin av skipum og øðrum stórum flutningstólum ikki verður tikin við.

Handilsjavnin vísir munin millum útflutning og innflutning. Orsøkin til, at tað eisini verður hugt at handilsjavnanum, tá skip og onnur flutningstól eru frároknaði er, at talan oftast eru um stórar innfluttar íløgur, ið kunnu sveiggja nógv frá einum árið til annað. Í myndini sæst hetta millum annað í 2022 og 2023, har stórar íløgur vóru gjørdar í skip.

Mynd 4.1 Inn- og útflutningur (vinstra) og handilsjavni (høgra) 2020-2025

Viðm.: Myndin til vinstur vísir inn- og útflutningin uttan skip og onnur flutningstól. Myndin til vinstu er 12 mánaðar leypandi samanlegg (frá januar 2020 til desember 2025), meðan myndin til høgru er 12-mánaðar samanlegging frá desember til januar hvørt ár. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar

Innflutningurin er vaksin við áleið 700 mió kr. í 2025 samanborið við 2024, sí mynd 4.1 til høgru. Størsta økingin er í innflutningin av djóra- og plantuoljum til framleiðslu av fiskafóðri, meðan innflutningsvirði av skipum og matvøru eisini er vaksið nakað.⁷ Samstundis er útflutningurin vaksin við áleið 1,4 mia. kr. í 2025 ella við 11%.

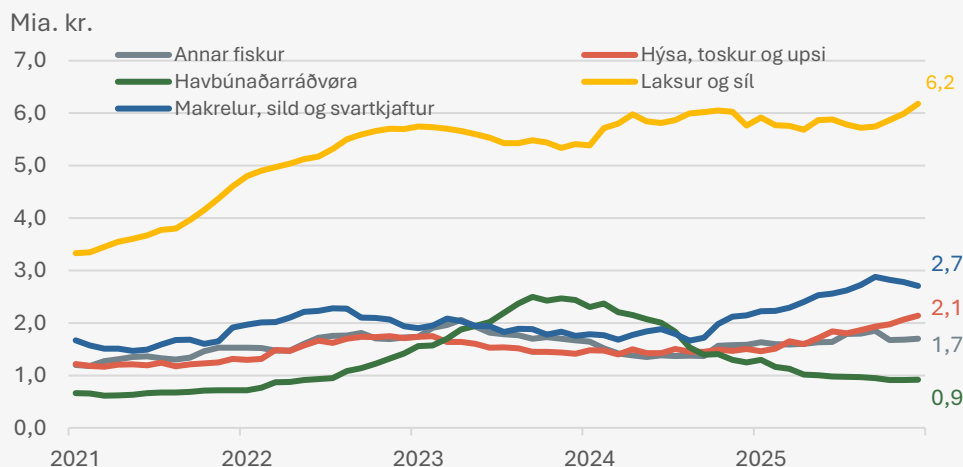
At tað í 2024 varð útflutt fyri størri virðir, enn tað varð innflutt fyri, er við til at geva eitt avlop á rakstrarviðurskifti gjaldsjavns í 2024 (gjaldsjavnin er uppgjørdur til og við 2024). Rakstraruppgærdin lýsir viðurskiftini millum Føroyar og útland við millum annað at telja saman inntøkur frá útflutningi og útreiðslur av innflutningi, lønarinntøkur hjá føroyingum,

sum arbeiða hjá útlenskum arbeiðsgevarum, umframt lønarútreiðslur hjá føroyskum arbeiðsgevarum goldnar til útlendingar, sum bógva uttanlands. Í 2024 var avlopið á rakstrarviðurskiftum gjaldsjavnans 1,9 mia. kr. og tað er ein vøkstur á 600 mió. kr. samanborið við avlopið í 2023 (sí fylgiskjal 1 um gjaldsjavnan).

Stórar mongdar- og prísbroytingar ávirka fiskavøruútflutningin

Samlaða útflutningsvirði av vørum var 13,6 mia. kr. í 2025. Alivinnan stendur fyri nærum helvtini av vøruútflutninginum. Í 2025 var samlaða útflutningsvirðið á laks 6,2 mia. kr., ella 45% av samlaða útflutningsvirðinum, sí mynd 4.2.

Mynd 4.2 Fiskavøruútflutningur jan. 2021 - des. 2025

Viðm.: 12-mánaðar leypanið samanlegging. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

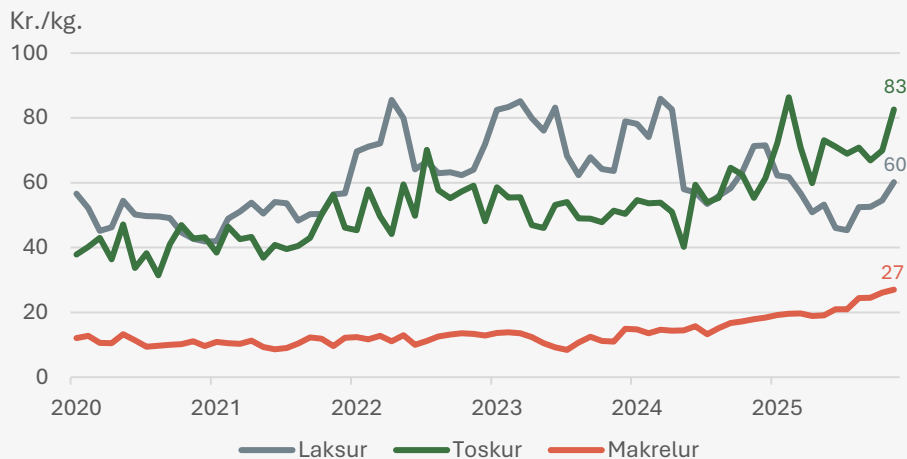
Fyri pelagiska fiskiskapin í 2025 minkaðar mongdin í útflutninginum av norðhavssild við 12%. Hóast kvotan av makreli lækkaði frá 2024 til 2025, hevur Føroyar útflutt áleið 10% meira í nøgd og skyldast at fleiri útlensk skip hava avreitt makrel í Føroyum.

Útlitini fyri pelagiska fiskiskapin í 2026 eru merkt av óvissu. Fyri 2026 samdust strandalondini um ein niðurskurð á heildarkvotuni av makreli á 48% og svartkjafti á 40%, meðan kvotan av sild veksur við 33%. Við kvotuniðurskurðinum á makreli, er ivasamt um útflutningsvirðið fyri pelagisku veiðuna heldur støði í 2026 samanborið við 2025, hóast útlit eru fyri betri prísi fyri pelagiska fiskiskapin í 2026.

Avreiðingarvirðið av toski í Barentshavinum fall í 2025, men varð meira enn uppvigað av, at fiskiskapurin eftir toski í føroyskum sjóðki tvífaldaðist, har avreiðingarvirðið fór úr 100 mió. kr til 200 mió. kr. Á mynd 4.3 sæst, at gongdin í eindarprísinum á toski hevur verið vaksandi síðan byrjanina av 2024.⁸ Miðal eindarprísurin av toski í 2025 hevur verið góðar 71 kr./kg. samanborið við slakar 55 kr./kg. í 2024. Hetta sæst aftur í útflutningsvirðinum á botnfiski (hýsu, toski og upsa), ið er økt við 23% í 2025 samanborið við 2024, sí mynd 4.2.

Meðan toskakvotan í Barentshavnium lækkar við áleið 18% í 2026 samanborið við 2025 eru útlitini fyri toskaveiðu í føroyskum sjóðki góð. Sambært umboðum fyri vinnuna væntast fiskiskapurin eftir toski á landgrunninum at vera óbroyttur í 2026 umframt at prísurin heldur stöðið frá 2025.

Mynd 4.3 Eindarprísurin á laksi, makreli og toski jan. 2021 - des. 2025

Viðm.: Útflutningsvirðið býtt við útfluttu mongdini í sama tíðarskeiði. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Eisini eindarprísurin á makreli er vaksin seinasta árið; miðalprísurin var áleið 22 kr./kg. í 2025 samanborið við 15 kr./kg. í 2024 – ein vøkstur á nærum 50%. Á sumri 2025 væntaði vinnan, at makrelprísurin fór at fella í seinnu árshálvu, tí meginparturin av makrelinum longu varð fiskaður í bretskum sjógv, har góðskan er best. Prísurin vísti seg tó at halda á fram at vaksa, og makrelútflutningurin var væl størri enn væntað. Útlitini fyri pelagiska fiskarið í 2026, er at prísurin á sild heldur sær, hóast nøgdin veksur. Fyri makrelin verður mettt, at prísurin hækkar, tí nøgdirnar fella nógv.

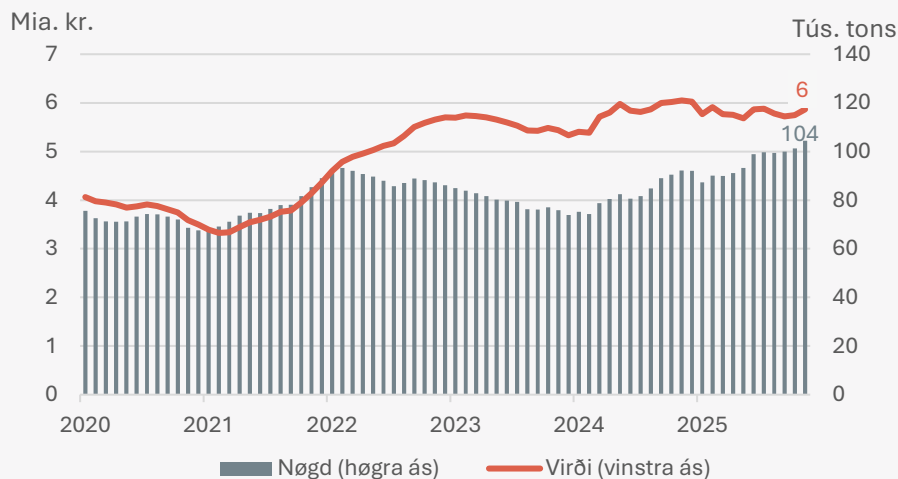
Tøkan av laksi økt, meðan prísurin er fallin

Altjóða útboðið av hágóðsku (superior) laksi er vaksið nógv í 2025. Høvðusorsøkin er meiri effektiv koppseting móti vetrarsári í framleiðsluni í Noreg, sum stendur fyri á leið helvtini av heimsútboðnum. Hetta elvti til stóran vøkstur í altjóða útboðum av laksi, ið gav eitt stórt prísfall í 2025, sí mynd 4.3. Fyri árið 2025 fall eindarprísurin við 18% samanborið við 2024. Mynd 4.4 vísir útfluttu nøgdirnar av laksi, sum 12-mánaðar leypandi samanlegging og útflutningsvirðið av laksi.

Hóast stórt prísfall, vaks útflutningsvirði á laksi í 2025; úr áleið 5,8 mia. kr. í 2024 til 6,2 mia. kr. í 2025. Hetta kemur av, at útflutta nøgdin er økt við sløkum 25 t. tons í 2025, ið svarar til ein vøkstur á 28% samanborið við útfluttu nøgdina í 2024, sí mynd 4.4. Fyri alivinnuna eru útlit fyri vøkstri í 2026. Umboð frá vinnuni meta, at tøkunøgdin og prísurin fer at vaksa við áleið eini 10% í 2026. Prísurin á laksi fall fyribils í januar 2026, men er síðani øktur, og væntast at gerast hægri í 2026 samanborið við 2025 sambært metingum av

forward prísnum. Hóast prísurin ikki kann væntast at røkka sama støði sum í 2024, merkir vøkstur í bæði prís og nøgd at útflutningsvirðið kann væntast at økjast í 2026.

Mynd 4.4 Útflutt nøgd og virði á laksi jan. 2020 - nov. 2025

Viðm.: 12-mánaðar leypanið samanlegging. Kelda: Hagstova Føroya og egnar útrokningar.

Botnfiskiskapurin

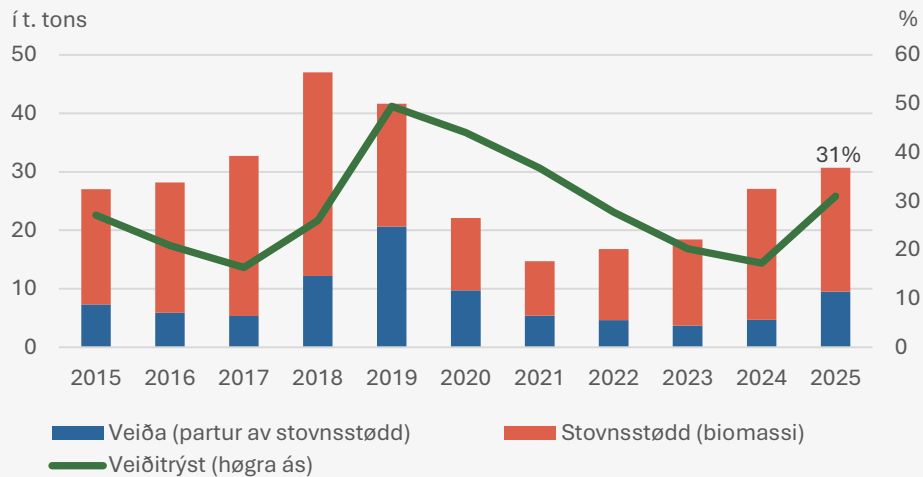
Botnfiskiskapurin eydnaðist væl í 2025 samanborið við undanfarin ár. Um bert verður hugt at høvuðsfiskasløgnum tosk, hýsu og upsa, er útflutningsvirðið økt við væl omanfyri 600 mió. kr. Útflutningsvirðið á toski er økt serliga vegna eindarprishækkingar.⁹ Útflutningsvirðið á hýsu og upsa er eisini økt vegna eindarprishækkingar, umframt at útfluttu nøgdin eru hækkaðar. Eindarprísirnir á hýsu og upsa eru hækkaðir enn meira, enn fyri toskin. Harafturat eru útfluttu nøgdin øktar á hýsu og upsa. Ein av orsøkunum til at hýsu- og upsaeindarprísirnir er hækkaður so nógv er allarhelst, at tá ið toskurin verður ov dýrur, flytur eftirspurningurin seg yvir til onnur fiskasløg sum líkjast, so sum hýsu og upsa.

Mynd 4.5 vísir stovnsstøddina á toskinum á landgrunninum, veiðipartin av stovninum og veiðitrýstið hjá toskinum. Sum myndin vísir, so øktist veiðitrýstið tá ið toskastovnurin veksur. Toskastovnurin var væl fyrri í 2018 og tá øktist veiðitrýstið nógv í 2018 og 2019. Tað er nú aftur líkt til, at toskastovnurin er eitt vet betur, umframt at marknaðarprísurin er høgur, og nú tykist veiðitrýstið aftur at økjast. Veiðitrýstið er vaksið úr 17% í 2024 til nærum 31% í 2025.

Hóast toskastovnurin sær út til at vera í betring, er hann væl minni enn hann plagdi at vera. Í seinni helvt av 1970 var veiðan av toski upp móti 40.000 tons, eins og hon var miðskeiðis í 1980'unum og 1990'unum. Miðal veiðan síðani 2004 hevur ligið á umleið 10.000 tons. Tað mesta í hesum tíðarskeiði er 20.000 tons í 2018. Sambært stovnsmetingum hjá Havstovuni, hava botnfiskastovnarnir á Landgrunninum verið illa fyrri

í eitt longri tíðarskeið og toskastovnurin hevur verið undir søguliga lágmarkinum síðani 2004.

Mynd 4.5 Toskur á føroyska landgrunninum: stovnsstødd, veiða og veiðitrýst

Kelda: Havstovan.

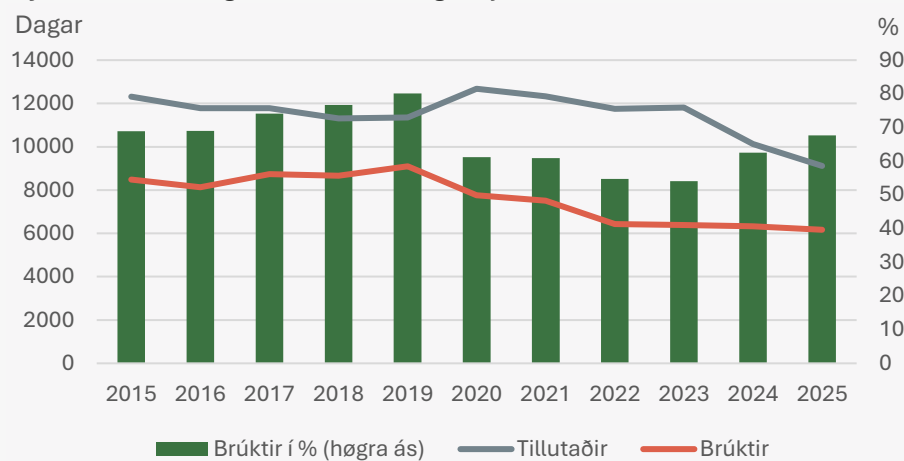
Føroyar stýrir veiðitrýstinum við fiskidøgum. Tað vil siga, at skip fáa tillutað eitt ávíst tal av fiskidøgum og kunnu fiska so nógv tað ber til hjá skipinum hesar fiskidagar. Fyrimunurin við hesi skipan er, at alt kemur til lands. Vansin við skipanini er hinvegin, at ein ikki fær stýrt veiðitrýstinum eftir ávísu fiskasløgum. Til dømis er vandi fyri, at tá ið prísurin á toski er so mikið høgur, sum í lötuni, fara skipini einans leggja seg eftir at fiska tosk. Umboð fyri reiðararnar hevur víst á, at hann væntar ikki at hýsukvotan, sum er sett 19.653 tons (ICES/Havstovan) í ár, verður fiskað, tí skipini royna fyrst og fremst eftir toski orsakað av hoga prísinum. Við hesum gerst veiðitrýstið eftir toski ov høgt.

Serliga toska-, hýsu- og eisini í ein ávísan mun upsastovnarnir undir Føroyum, eru staðbundnir stovnar, og tað sum hvørt ár verður tikið úr stovnunum, hevur ávirkan á støddina á stovnunum. Tí hevur veiðitrýstið týðning fyri støddina á tí varandi ískoyti, sum fiskastovnarnir kunnu geva føroyska búskapinum. Endamálið við at avmarka veiðitrýstið er fyrst og fremst, at fiskastovnarnir skulu geva størst møguligt búskaparligt avkast til samfelagið í langa hópnum.

Stóra talið av óbrúktum fiskidøgum, er eitt tekin um, at skip ikki mangla fiskidagar, og at tað so at siga altíð er møguleiki fyri at fara út at fiska meira, sí mynd 4.6. Tí kann skipanin sum botnfiskaflotin verður stýrdur við, verða lýst sum frítt fiskarí, ið hvørki er skilagott lívfrøðiliga ella búskaparliga. Lívfrøðiligu umstøðurnar kunnu ikki beinleiðis stýrast, men hvussu nógvur fiskur verður tikin úr stovninum á hvørjum ári, kann og eigur at verða stýrt. Tað er meira skynsamt at hava kvotur, heldur enn fiskidagar, so mark kann setast fyri nøgdina, ið verður fiskað. Lond, sum vit samanbera okkum við, brúka kvotur at stýra veiðitrýstinum og hetta er ikki ókunnugt fyri føroysku reiðaríni og føroysku skipararnir, tí eitt nú bæði fiskiskapurin eftir pelagisku fiskasløgnum og fiskiskapurin í Barentshavinum er

stýrdur við kvotum. Samstundis gevur fiskiskapurin, sum verður stýrdur eftir kvotum, stór yvirskot, samstundis, sum fiskiskapur, ið verður stýrdur eftir fiskidøgum, gevur hall ella smávegis yvirskot.

Mynd 4.6 Brúktir og tillutaðir fiskidagar hjá bólki 2-4

Kelda: Havstovan

05

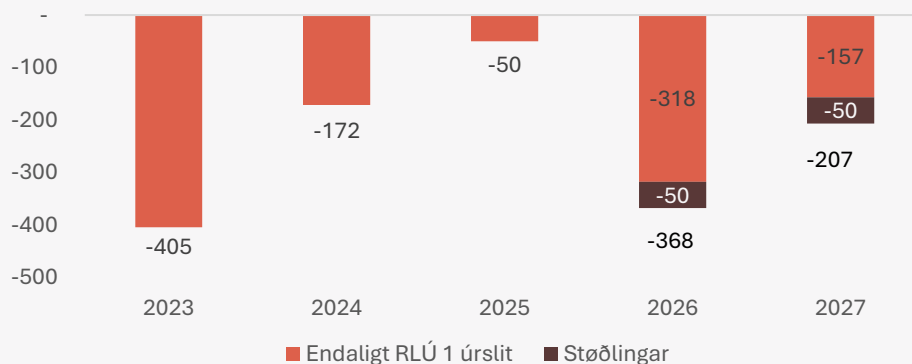
Almenna fíggarstøðan og útlit

Úrslitini vísa stór hall hóast góðar búskaparligar tíðir

Fyribils uppgerðin fyri 2025 vísir roknskaparúrslitið hjá landskassanum (RLÚ I) eitt hall á 50 mió. kr., sí Mynd 5.1.¹⁰ Tað er minni samanborið við upprunaligu játtanina fyri 2025, sum var 147 mió. kr. íroknað eykajáttanum.

Í heyst metti Búskaparráðið saman við Fíggjarmálaráðnum, at úrslitið á fíggarlógini fyri 2025 fór at vera eitt hall á 390 mió. kr. Fyribils metingin er tó, at hallið verður 50 mió. kr. í 2025. Tað er væl betri enn mett í heyst, og tað er gott. Høvuðsorsøkin er at raksturin er betraður við umleið 170 mió. kr. Harafturat var millum annað eykajáttanin í 2025 27 mió. kr. og ikki 50 mió. kr. sum mett var í heyst. Somuleiðis er bert brúkt 50 mió. kr. av støðlingunum og ikki 160 mió. kr., og hartil var minni inntøkan av tøkugjaldinum til alivinnuna einans 75 mió. kr. og ikki 108 mió. kr., sum mett var í heyst.

Mynd 5.1 Landskassaúrslitið 2023-2027

Viðm.: Landskassaúrslitið, endaligt RLÚ 1 úrslit (vanligir postar). 2020-2024 er roknskapur, 2025 er roknskapur fram til 25. februar 2026, bókingar kunnu fyríkoma eftir hesa dagfesting, ið kunnu broyta endaliga úrslitið. 2026 og 2027 eru metingar. Kelda: Gjaldstovan, Fíggjarmálaráðið og Búskaparráðið.

Úrslitið fyri 2026 byggir á fíggarlógina fyri 2026, ið hevur eitt hall á 268 mió. kr. Síðani metir Búskaparráðið í samráð við Fíggjarmálaráðið, at 50 mió. kr. í eykajáttanum koma í afturat. Støðlingarnar (framflutt játtan frá 2025 til 2026),¹¹ eru mettar av vera 280 mió. kr. Verður hugt at tíðarskeiðnum 2016 til 2024, so er ymiskt, hvussu nógv er brúkt av støðlingunum hvørt árið, men í miðal er upphæddin um 50 mió. kr. Tað gevur eitt samlað hall fyri 2026 á 368 mió. kr.

Í roknskaparskipan landsins, liggur eisini ein ætlan inni fyri 2027, ið vísir eitt hall á 197 mió. kr. Verður sama mannagongd brúkt sum fyri 2026, tað vil siga 50 mió. kr. í eykajáttanum og 50 mió. kr. í støðlingum, so verður undirskotið 297 mió. kr. Sambært játtanarkømunum fyri 2026 er ætlanin at gera sparitiltøk á 90 mió. kr. í 2027 og 35 mió. kr. afturat hvørt eftirfylgjandi ár fram til 2030. Í so fall verður hallið í 2027 207 mió. kr., sí mynd 5,1.

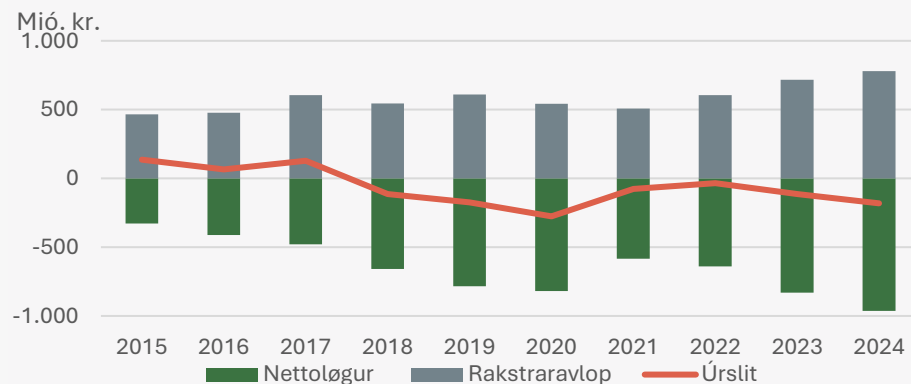
Tað er positivt, at landsstýrið ætlar at gera tiltøk fyri at fáa betri úrslit í landskassanum. Tað er tó neyðugt at gera skilagóð tiltøk, sum viðføra sparingar í rakstrinum. Tað er ikki skynsamt at brúka "plenuklipparan" fyri at spara á landsins útreiðslum, tað vil siga, at almennu nýtsluútreiðslurnar verða allar skornar yvir ein kamb. Hesin háttur at spara tekur ikki atlit at, at summar almennar tænastr og veitingar eru meira týðandi, enn aðrar. Heldur ikki tekur hesin hátturin hædd fyri, at almennu tænastrarnar eru ymiskar í mun til móguleikarnar fyri at gagnnýta eitt nú tøkniliga menning til at bøta um effektivitetin. Tá ið spart verður yvir ein kamb, kann harafturat vera vandi fyri, at summar uppgávur takast burtur, sum annars eru við til at skapa sparingar í langa høpinum, eitt nú fyribyrkjandi átøk. Summir stovnar og skipanir eru longu so mikið effektivar, at góðskan minkar, um spart verður á hesum økjum, meðan onnur øki hava betri móguleikar fyri at gerast meira effektiv.

Hall frá 2023 til 2027 (ikki íroknað støðlingar, og ætlanar tøl fyri 2026 og 2027) hava í miðal verið 220 mió. kr. Úrslitið í 2024 gjørdist eitt hall á 170 mió. kr., men um ikki tekniska broytingin verður tald við, so vildi úrslitið eisini verið nærri 400 mió. kr. Tekniska broytingin er, at landsstýrið í 2024 valdi at javna ein minni part av tilfeingisinntøkunum yvir Búskapargrunnin. Í staðin fyri at seta 250 mió. kr. frá fiskivinnuni og 150 mió. kr. frá alivinnuni beint inn á fíggarlógina og rest í Búskapargrunnin at javnast, broyttist reglan til at vera tann, at 350 mió. kr. frá fiskivinnuni og 250 mió. kr. frá alivinnuni skulu beint inn á fíggarlógina. Hetta betraði úrslitið við 200 mió. kr. frá 2024 og frameftir. Um støddin av hallinum verður sett í mun til BTÚ, var hallið í 2023 1,5% av BTÚ, 0,6% av BTÚ í 2024 og 0,2% av metta BTÚ í 2025.

Eisini kommunurnar samlað hava hall

Kommunukassarnir samanlagt hava eisini hall og hava havt tað síðani 2018. Hallið í 2024 var 327 mió. kr. sambært roknskapinum hjá kommununum í Búskaparskipan Landsins. Sambært fíggarætlanum fyri 2025, er hall. Tað er ilt at meta um, hvat roknskaparliga úrslitið í 2025 verður, tí tað verður enn bókað á 2025.

Mynd 5.2 Úrslitið á kommunalu kassunum 2015-2024

Kelda: Landsbanki Føroya, Gjaldstovan og egnar útrokningar.

Verður hugt at hallinum hjá landi og kommunum í 2024, sum er endaligt, so eru tað tilsamans nærur 500 mió. kr. og svarar tað til 1,8% av BTÚ. At tað er hall hjá bæði landskassa og kommunum í hákonjunkturi merkir, at almennu myndugleikarnir eru við til at stimbra búskapin í góðum tíðum.

Stýrið útreiðslunum

Royndirnar í Føroyum vísa, at tað er torført hjá politisku skipanini at standa ímóti og ikki at økja um nýtsluna í góðum tíðum, tí nógv verður brúkt, tá ið inntøkurnar hava verið stórar og øvugt. Tað sæst millum annað við, at landskassin og kommunukassarnir hava stór undirskot í bestu tíðum. At útreiðslurnar ikki vera stýrðar betri hevur negativar fylgjur við sær fyri allar geirar í samfelagnum; tað vil siga bæði vinnu, land, kommunur og húsarhaldini.

Um almennu útreiðslurnar til rakstur og íløgur verða øktar í góðum tíðum, verður búskapurin yvirhitaður. Tað er tá ið ov nógv íløgur verða gjørdar í senn av vinnu, landi og kommunum, og tað elvir til, at prísurin fyri byggjarbeiði verður munandi hægri fyri øll sum gera byggjarbeiði. Alt samfelagið rindar fyri yvirhitingina; vinnan rindar ov høgar prísir, skattaborgarin rindar ov nógv, tí byggjarbeiði hjá tí almenna gerast dýrari enn neyðugt, og húsarhaldini gjalda ov nógv, tí sethúsabygging verður ov dýrt.

Tá ið almenni búskapurin ikki verður styrktur í góðum tíðum, kann tað gerast neyðugt at tátta í, tá ið búskapurin vendir. Tað er skilagott at spara upp í góðum tíðum við at hava yvirskot í almennu kassunum, til at kunna stimbra búskapin við tá ið tað gongur verri, tí harvið verður tryggjað, at ein niðurgongd ikki gerst størri enn neyðugt. Búskapurin verður stimbraður við at minka skattir og avgjöld og við at økja almennu nýtsluna.

Setið í verk nýskipanir og sparingar

Neyðugt er, at politiski myndugleikin fremur umfatandi nýskipanir og sparingar (rationaliseringar) innan almenna raksturin. Frágreiðingin hjá Búskaparráðnum um haldfærið (2024) vísti, at førði fíggarpolitikkurin ikki er haldførur og at núlivandi ættarlið leggja ófíggaðar rokningar eftir sær til komandi ættarlið. Undirskotini seinastu árin í bestu búskaparlígu tíðum fer einans at vaksa í framtíðini við førða fíggarpolitikkinum. Vísandi til haldfærisgreiningina, fara áleið 2 mia. kr. at tátta í árliga, um eingin átøk verða gjørd.¹²

Hóast hesin boðskapur er endurtikin fleiri ferðir, og hóast øll síggja tey hallini í almennu kassunum í fleiri ár á rað, so er enn ikki komið nakað boð frá nøkrum politikara uppá, hvussu man ætlar at fáa búskapin at hanga saman búskaparlíga nú og í framtíðini. Hetta er bráðneyðugt at fáa skil á, men politiski myndugleikin er sera trekur at gera tær nýskipanir og sparingar, ið skula til. Eitt nú eru ætlanir um at fara undur at bora ein tunnil til Suðuroyar – áðrenn loysn er funnin á avbjóðingini at tryggja fíggarpolitiska haldfærið. Tað er ábyrgdarleyst. Tað hava verið uppskot um at hækka pensjónsaldurin og uppskot um fíggarpolitisk regluverk. Men enn er einki samtykt og harafturat er ikki nóg gott, bert at koma við nøkrum einkultum uppskotum, sum eru við til at betra um haldfærið, men ikki

loysir allan trupulleikan. Neyðugt er at gera eina ítøkiliga ætlan fyri, hvussu málið um fíggarpolitiskt haldføri verður nátt. Henda risa avbjóðing eigur at vera tikin í álvara.

Tað tykist sum um politikarar ikki tora at fremja sparingar ella nýskipanir. Møguliga er tað tí tað merkir, at tað kemur at ganga út yvir onkran, og so kunnu atkvøður vera í váða. Men taka politisku myndugleikarnar ikki neyðugu avgerðirnar at reka samfelagið skilabetri, verða tað í síðsta enda kreditorarnir sum gera tað fyri okkum, júst sum í kreppuni fyrst í nítíárinum. Politikararnir eiga at fremja nýskipanir, sum effektivisera almenna raksturin og minka um almennu rakstrarútreiðslurnar bæði í løtuni og framtíð. Fyri at fremja neyðugu nýskipanir og sparingar, er í nøkrum føri neyðugt at fremja íløgur, so sparingin letur seg gera. Til dømis íløgur í størri ellisheim. Hesar íløgur eiga at hava fremstu raðfesting. Eisini eigur at vera hugt at inntøkunum. Niðanfyri eru nøkur dømi um møguligar nýskipanir og sparingar.

Leggið kommunur saman

Tað eru 29 kommunur í Føroyum og “bert” 55.000 fólk. Til dømis hevur Grønland, við umleið sama fólkatál sum Føroyar, bert 5 kommunur. Danmark hevur 98 kommunur, har miðal íbúgvartalið er 55.000 fólk. Bæði eldra- og dagstovnaðkið, sum eru stór og krevjandi økir, liggja hjá kommununum. Kommunurnar eru sera ymiskar, bæði í stødd, aldursamanseting av íbúgvunum og inntøkugrundarlagi. Neyðugt er hjá politiska myndugleikanum at endurskoða skipanina millum land og kommunur, tí allar kommunur fara helst ikki at megna trýstið á velferðartænasturnar. Skilagott hevði verið at lækka talið á kommunum, soleiðis at umsitingin í hvørjari kommunu verður sterkari og fíggarliga ráðarúmið til at taka sær av dagstovna- og eldraðkinum batnar. Annar møguleiki er at endurskoða, um dagstovnaðkið og/ella eldraðkið eigur at liggja hjá kommunum. Sí eisini temafrágreiðingina hjá Búskaparráðnum á heystið 2025.

Broyt fiskidagaskipanina undir Føroyum

Fiskiskapurin undir Føroyum hevur ikki borið seg í langa tíð, hóast tað hevur gingið betri í 2025. Neyðugt er at gera átøk í hesi vinnu, so hon aftur verður lønandi. Tað kann eitt nú gerast við at fara frá at brúka fiskidagar at stýra við til kvotur. Sí eisini várfrágreiðingina hjá Búskaparráðnum frá várið 2022.

Fái duplutfunktióinir burtur

Almannaverkið og kommunur loysa í nøkrum føri somu uppgávur. Legg somu uppgávu á eitt stað, antin hjá landinum ella kommunum, tí búskapurin er ov lítil til at hava somu funktióinir fleiri staðni. Eitt nú eru trý sjúkrahús í Føroyum til 55.000 fólk, neyðugt er at taka burtur óneyðugar duplutfunktióinir á hesum øki. Annað minni dømi er hjálpartól, sum bæði liggur hjá almannaverkinum og hjá sjúkrahúsinum.

Nógvir smábýttir stovnar

Í Føroyum eru nógvir smáir stovnar. Føroyar hevur 39 fólkaskúlar, har nær um ein helvt, 15 skúlar, hava færri enn 40 næmingar. Nógvir smáir stovnar eru í almannaverkinum, heili 11 stovnar við 1-2 búfólkum og 38 stovnar við færri enn 10 búfólkum. Tað er bara ein stovnur

undir almannaverkinum sum hevur fleiri enn 30 búfólk. Á eldraðkinum, eru tilsamans 30 stovnar. 18 av hesum stovnum hava færri enn 20 búfólk. Smáir stovnar gera tað væl truplari at hava skynsaman rakstur á stovnunum og harafturat krevja smáir stovnar eitt hægri starvsfólkatal fyri hvørt búfólk samanborið við, um stovnarnir vóru størri. Hetta er serliga galdandi, tá ið stovnarnir hava tørv á samdøgursmanning. Longu í dag eru avbjóðingar at manna øll størv á eldra- og almennaøkinum. Eisini eru nógvir smábýttir stovnar innan almenna fyrsting og tænaðu. Tað eru tilsamans 73 landsstovnar, 36 av hesum hava færri enn 20 ársverk og 50 stovnar av stovnunum hava færri enn 40 ársverk.

Veks um inntøkurnar

Fyri at betra um fíggarliga úrslitið eru sjálvandi eisini møguleikar at betra um inntøkurnar. Til ber at økja um tilfeingisinntøkurnar frá fiskivinnuni og alivinnuni. Annað dømir er at økja partafelagsskattin, sum er 18% í Føroyum. Hetta er lægri enn í øllum hinum Norðanlondum. Eisini hava norðurlond ymisk sløg av fastognarskatti samanborið við Føroyar, sum ongan fastognarskatt hevur. Grøn avgjöld er eitt annað dømi.

Set í verk eitt fíggarpolitiskt regluverk

Ein nýskipan er at seta í verk eitt fíggarpolitiskt regluverk. Endamálið er at fáa tamarhald á útreiðsluvøkstrinum. Tað vil siga, at eitt hámark skal setast fyri, hvussu nógv almennu rakstrarútreiðslurnar kunnu veksa árliga, óansæð hvussu inntøkurnar veksa. At hava eitt hámark fyri, hvussu nógv almennu rakstrarútreiðslurnar kunnu veksa, lættir um trýstið á politikararnar at økja um almennu nýtsluna og íløgurnar, tá ið tað gongur væl í búskapinum, og økir harafturat um kredittvirðið hjá landinum, tí regluverkið ger politisku skipanina betri føra fyri at halda rakstrarútreiðsluvøksturin undir einum hámarki. Umráðandi er, at at regluverkið er greitt og einfalt, at kommunali geirin er fevndur av regluverkinum, at tað fær avleiðingar, um regluverkið ikki verður hildið og at fyri hvørt politisk tiltak skal kunnast um útreiðslurnar og inntøkurnar av hesum tiltakið 10 og 20 ár fram í tíð. Sí eisini frágreiðingarnar hjá Búskaparráðnum frá 2024.

06

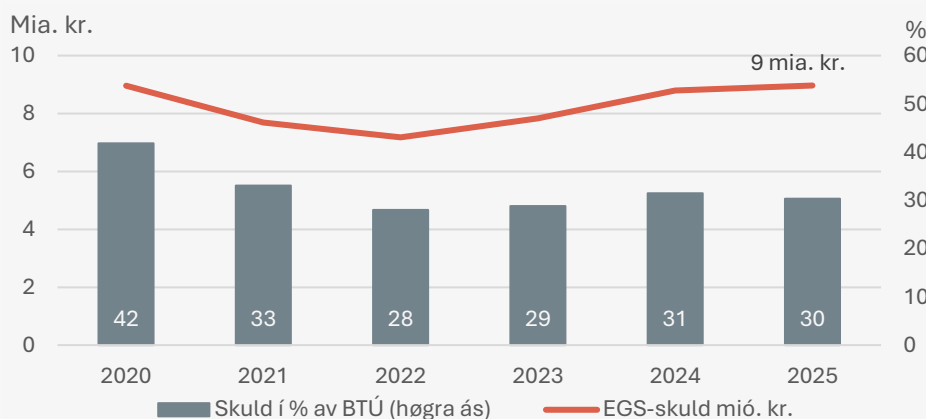
Almenn skuld

Er skuldin ov høg, verður tað truplari at rinda skuldina aftur

EGS skuld er ein felags standardur, sum EU londini nýta til at gera upp almennu bruttoskuldina. EGS stendur fyri Evropeiska Gjaldoyrasamstarvið, og skuldin verður ofta nevnd ØMU-skuldin eftir danska navninum (den Økonomiske Monetære Union). EGS skuldin fevnir um landið, kommunurnar og grunnar. Skuldin hjá P/F Eystur- og Sandoyartunlar verður roknað uppí skuldina hjá landskassanum (allir tunlar verða taldir við, men tað er bert ES-tunlarnir, sum hava skuld).

Mynd 6.1 vísir EGS skuldina. Í mai 2020 tók landskassin lán á 1,6 mia. kr. í sambandi við Covid-19, men longu aftur í juni 2021 vóru 1.350 mió. kr. av skuldini afturrindaðar. Í 2021 og 2022 minkar EGS-skuldin, men veksur við áleið 500 mió. kr. í 2023. Føroyska EGS skuldin var í 2024 31,5% av BTÚ, sum er eitt vet minni enn EGS skuldin hjá Svøríki og Danmark, sum samstundis eru nøkur av teimum londunum í EU sum hava lægst EGS skuld, sí mynd 6.1. Við ársenda 2025 verður EGS-skuldin í Føroyum mett at vera 31% av BTÚ. Sambært ES reglum, skal skuldin ikki vera meira enn 60% av BTÚ. Við at halda skuldina undir 60%, er tað meira sannlíkt, at landið kann halda fíggjarligum støðufesti og hava ráð til at rinda skuldina aftur uttan ov stórar avbjóðingar. Um skuldin er ov høg, kann tað gera tað truplari fyri eitt land at rinda skuldina aftur, serliga um tað kemur í fíggjarligar trupulleikar ella um búskaparvøksturin hasar av.

Mynd 6.1 EGS-skuld 2020-2025

Kelda: Landsbanki Føroya, Gjaldstovan, ALS, AMEG, Eystur- og Sandoyartunlar og Hagstova Føroya, Búskaparráðið. Viðm.: BTÚ er uppgjørt frá 2020 til 2023, 2024 og 2025 er meting hjá Búskaparráðnum. EGS-skuldin í 2024 og 2025 er meting hjá Landsbanka Føroya.

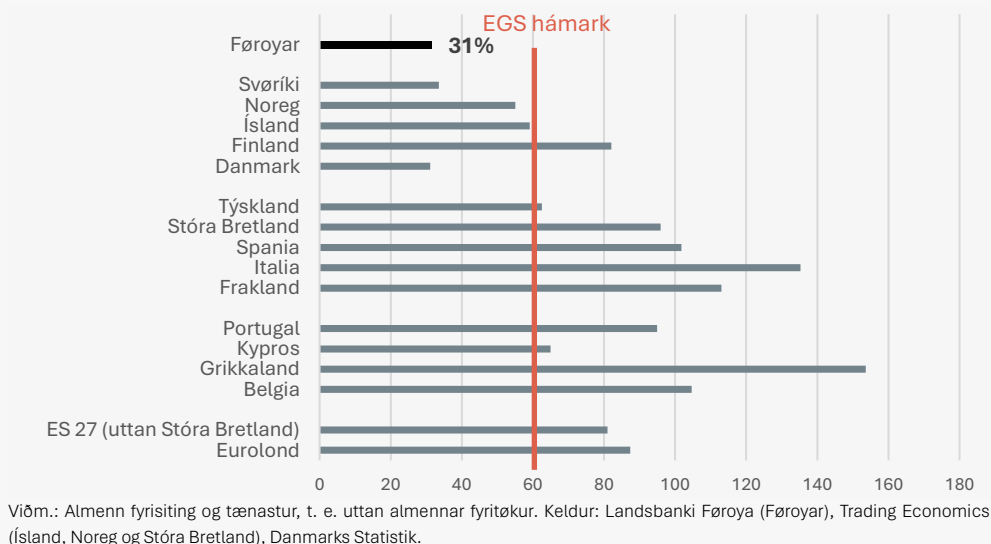
Sum mynd 6.2 vísir, eru fleiri av størru búskapunum, har landsmyndugleikarnir hava eina skuld, sum er langt omanfyri markið á 60%. Markið á 60% verður stundum kjaast um, um tað er tað rætta markið, ella um tað skal liggja hægri. Fyri ein pinkubúskap, sum tann føroyska við sera einstáttaðum vinnubygnaði í útflutninginum talar varsemi fyri einum lágum skuldarmarki.

Útgangsstøðið í Føroyum við eina EGS-skuld á 30% av BTÚ er gott. EGS skuldin í tølum er mett at vera um 9 mia. í 2025. Um skuldin var 60% av BTÚ, svarar tað til eina skuld á 18 mia. kr. Tað vil siga, at skuldin helst ikki skal veksa við meira enn 9 mia. kr. (2025 tøl).

Framrokning av undirskotinum við Suðuroyartunlinum, um ongar nýskipanir vera framdar
Ætlanir eru um at gera ein Suðuroyartunnil. Sambært P/F Suðuroyartunnil fer tunnilin at kosta um 4,9 mia. kr. (í fætsum prísnum) at byggja. Tá ein íløga verður so mikið stór, er eyðsæð, at ráсарúmið til at gera aðrar íløgur, sum eitt nú kundu bøtt um haldfórisavbjóðingina, verður minni. Harafturat, um ongar nýskipanir ella sparingar vera gjørdar hjá land og kommunum, koma undirskotini komandi 10 árini at tátta í 6 mia. kr.¹³ Netto gevur tað 9,3 mia. kr. afturat teimum 9 mia. kr., sum landið frammanundan skyldar. Almenna skuldin verður harvið 18,3 mia. kr. av BTÚ á 29,6 mia. kr. í 2025 svarar til 62%. Her er hædd tikin fyri at Eysturoyar- og Sandoyartunlarnir rinda 1,6 mia. kr. í avdráttum í tíðarskeiðinum.

Tað er umráðandi, at almenna skuldin ikki gerst ov stór, tí renta skal gjaldast av allari skuldini. Í løtuni er rentan lág, men verður rentan hægri, enn vøksturin, sum búskapurin veksur við, veksur skuldin skjótari enn inntøkurnar, sum skulu nýtast til at gjalda skuldina aftur við. Um so er, veksur skuldin sum prosent av BTÚ við tíðini. Er realrentan hægri enn reali búskaparvøksturin, noyðast land og kommunur at hava áhaldandi størri avlop til at gjalda skuldina aftur við. Um ikki, kunnu landið og kommunurnar hækka skattirnir ella minka um almennu tænastrarnar og veitingarnar fyri at hava pening at nýta til at gjalda veksandi skuldina niður við.

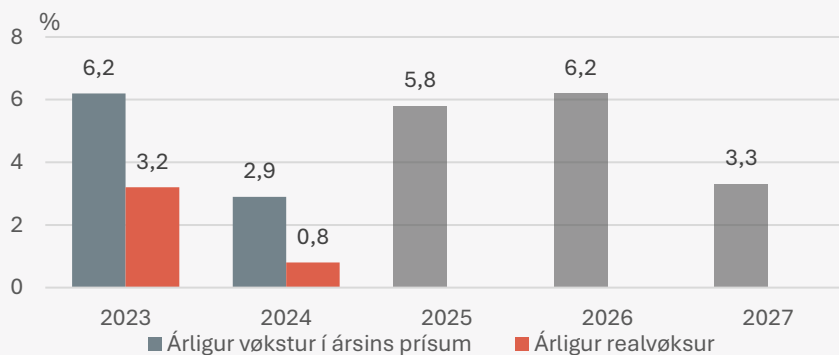
Mynd 6.2 Almenn bruttoskuld í ymsum londum 2024, EGS skuld í % av BTÚ

07

BTÚ í føstum prísnum

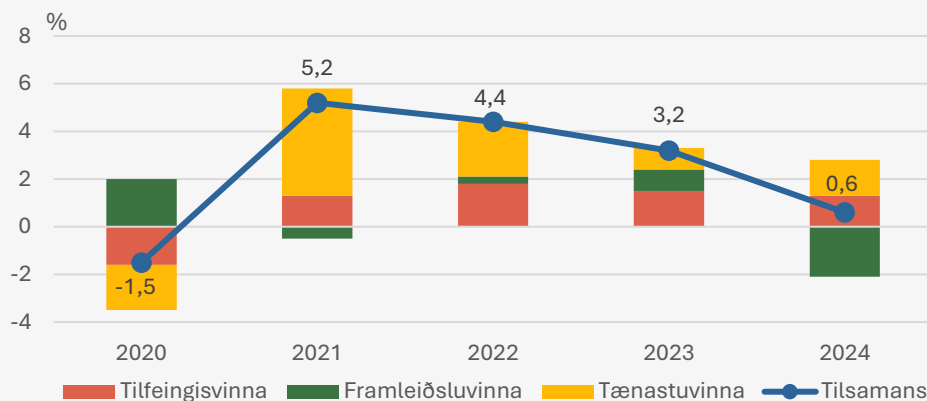
Føroyski búskapurin hevur verið í framgongd í góð 10 ár og ein partur av hesum stavar sannlíkt frá, at bítislutfall okkara er betrað í hesum tíðarskeiði. Bítislutfallið verður betrað tá ið gongdin í prísunum á okkara útflutningsvørnum í tíðarskeiðum eru betri, enn prísgongdin á vørnum, ið verða innflutt. Eitt betrað bítislutfall økir um vælferðina eins og realvøkstur í BTÚ ger tað. Hinvegin verður BTÚ í føstum prísnum oftani nýtt, tá ið búskaparvøkstur skal samanberast tvørturum lond. BTÚ í føstum prísnum sáldar prísvøkstur frá og vísir, hvussu framleiðslan er økt uttan mun til prísgongdina og mátar virðisskapanina sum mongdir av framleiddum vørnum og tænaðum. BTÚ í føstum prísnum er uppgjørt fram til og við 2024, sí mynd 7.1.

Mynd 7.1 BTÚ vøkstur í ársins og føstum prísnum

Viðm.: 2023 og 2024 er uppgerð hjá Hagstovu Føroya. 2025 - 2027 eru metingar hjá Búskaparráðnum.
Kelda: Hagstova Føroya og Búskaparráðið.

Mynd 7.2 vísir árliga vøxturin í virðisskapanina av framleiðsluni, ið verður rópt bruttovirðisøking (BVØ¹⁴) í føstum prísnum í tíðarskeiðinum 2020 – 2024 saman við vakstrarískoytnum frá ymsu vinnugreinabólkunum. Í 2021 og 2022 kom realur búskaparvøkstur av, at føroyski búskapurin fótaði sær eftir Covid-19 farsóttina, umframt at útflutningurin av makreli og laks vaks. Síðani tyktist búskapurin at vera farin niður í ferð. Í 2022 stávaði helvtin av ískoytinum til vøxturin frá tænaðuvinnunum og hin helvtin frá tilfeingisvinnuni; í 2022 vaks veiðan av uppsjóvarfiski, meðan tøkkan í alivinnuni minkaði eitt vet. Í 2023 gav tilfeingisvinnan størsta positiva vakstrarískoytið til bruttovirðisøkingina. Hesin vøkstur stávaði serliga frá øktari heildarveiðu av ávísum fiskasløgum. Eitt nú var heildarveiðan av svartkjafti góð 80 prosentstig størri í 2023 enn árið fyri og heildarveiðan av makreli góð 30 prosentstig størri. Positivu vakstrarískoytini frá tænaðuvinnuni og framleiðsluvinnuni stávaðu serliga frá sjóðflutningi og byggivinnuni í 2023.

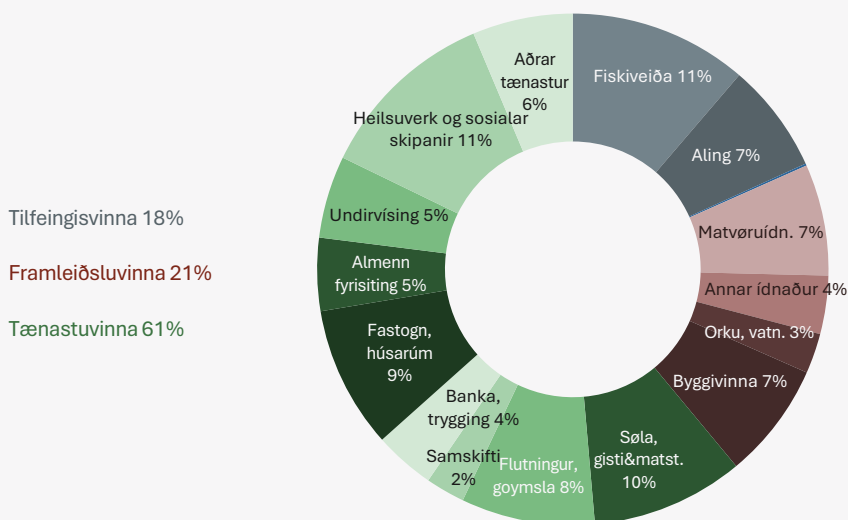
Í 2024 var vøxturin í bruttovirðisøkingini 0,6%. Tilfeingis- og tænaðuvinnurnar togaðu bruttovirðisøkingina upp í 2024. Í tilfeingisvinnuni vaksu nøgdin av útfluttum laks, svartkjafti og upsa í 2024 samanborið við 2023.

Mynd 7.2 Real bruttovirðisøking og vakstrarískoyti

Kelda: Hagstova Føroya.

Í 2024 togaði framleiðsluvinnan realu virðisøkingina niður. Hetta kom millum annað av, at ein partur av framleiðsluni hjá alivinnuni í 2024 var lögð soleiðis til rættis, at útflutningurin lutt varð fluttur til í byrjanini av 2025 heldur enn við árslok 2024 vegna væntanir um betri prísir. Eisini segði byggivinnan frá ringum veðri sum orsök til lægri virksemini í 2024. Harafturat var tað verkfall hjá arbeiðarafeløgnum í 2024, ið tálmaði virksemini í eitt nú byggivinnuni og flakavirkjunum í øðrum ársfjórðingi. Eisini var ILA staðfest í ávísam alibrúkum á vári 2024, ið minkaði tøkuna av laks við 2-3 túsund tonsum.

Mett verður, at reali búskaparvøksturur í 2025 verður hægri, enn í 2024. Orsøkirnar eru millum annað øktar nøgdir av útfluttum laks í 2025 samanborið við í 2024, og harafturat at viðurskiftini, sum togaðu realvøksturur niður í 2024, ikki hava gjørt seg galdandi í 2025.

Mynd 7.3 Bruttovirðisøking skift á vinnugreinar (%), 2024

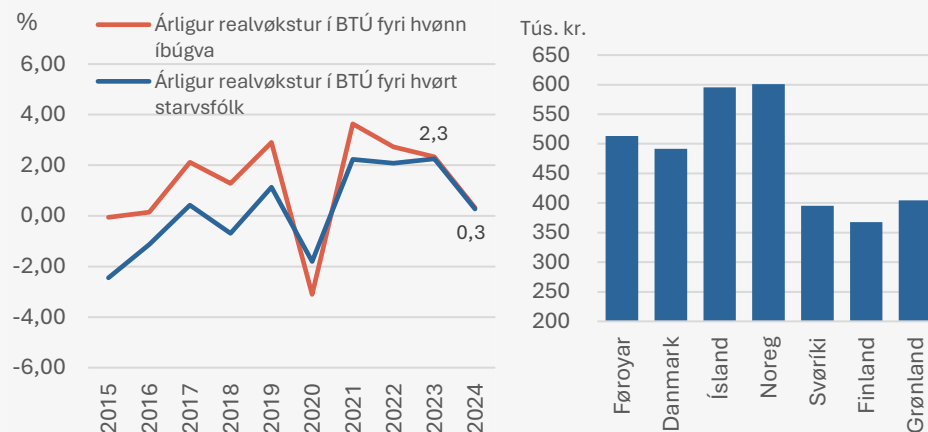
Kelda: Hagstova Føroya.

Mynd 7.3 vísir bruttovirðisøkingina í 2024 skift á vinnugreinar. Tilfeingisvinnan er fiskiveiða og aling, og hon stóð fyri 18% av bruttovirðisøkingini í 2024. Framleiðsluvinnan stóð fyri 21% av bruttovirðisøkingini í 2024. Í framleiðsluvinnuni eru matvøruðnaður (flakavirkir og kryvvirkir hjá alivinnuni) og eitt nú byggivinnan. Bruttovirðisøkingin hjá framleiðsluvinnuni var lægri í 2024, enn í 2023, ið sæst sum eitt negativt vakstrarískoyti í mynd 7.1. Tænastuvinnan stóð fyri 61% av bruttovirðisøkingini í 2024. Tænastuvinnur fevna eitt nú um flutning, sølu, gisti- og matstovuvinnu, men almennar tænastur so sum heilsu- og almannaverk og undirvísing standa fyri áleið helvtini av tænastuvinnuni.

Mynd 7.4 (til vinstru) vísir realvøksturinn í BTÚ pr. íbúgva og BTÚ pr. arbeiðara seinastu 10 árin. Yvirskipað sæst ein vøkstur í virkseminum seinastu árin, hóast vøksturinn tykist at vera minkandi síðani 2021. Gongdin í 2020 er eitt greitt undantak orsakað av koronufarsóttini, ið merkti búskaparlaga virksemið hetta árið.

Støðismunurin millum uppgerðina av BTÚ pr. íbúgva og BTÚ pr. arbeiðara frá 2015 til 2022 kemur av eini lutfalsliga størri tilgongd av starvsfólkum samanborið við fólkvøksturinn. Í 2023 og 2024 er tilgongdin av arbeiðandi og íbúgvum meira eins. Sambært Hagstovu Føroya var realvøksturinn í BTÚ 3,2% í 2023 og 0,8% í 2024 (sí mynd 7.1). Til samanberingar var vøksturinn í bæði BTÚ pr. íbúgva og BTÚ pr. arbeiðara 2,3% í 2023 og 0,3% í 2024.

Mynd 7.4 Realvøkstur í BTÚ (fyri hvønn íbúgva og fyri hvørt starvsfólk) og BTÚ fyri hvønn íbúgva í ársins prísnum í útvaldum norðurlondum, 2024.

Viðm.: Í myndini til vinstru er talið av starvsfólki eitt ársmiðal av arbeiðsvirknum í skrádátum hjá Hagstovu. Myndin til høgru omanfyri vísir BTÚ í 2024 per íbúgva í ársins prísnum umroknaðar til DKK. Grønlandsku töluni eru fyri 2023, tí eingin uppgerð fyri 2024 er tøk. Kelda: Hagstova Føroya, Heimsbankin (World Bank) og egnar útrokningar.

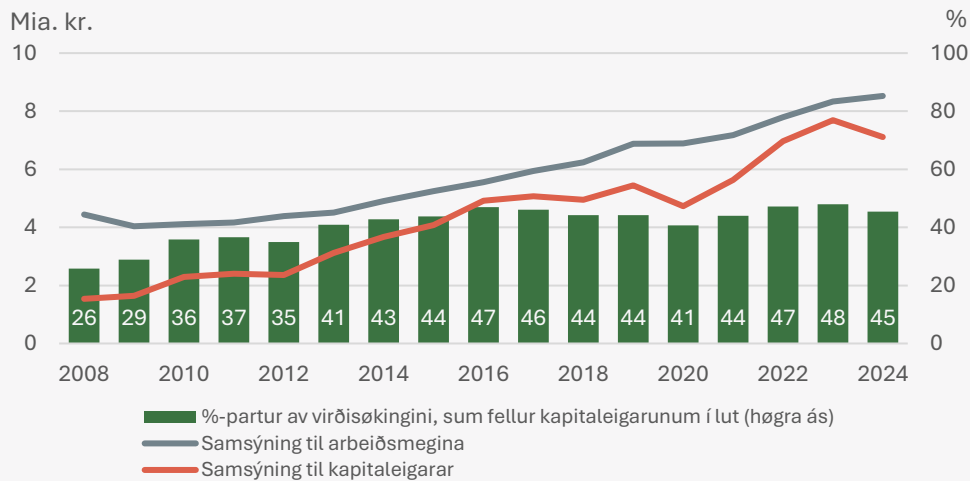
Mynd 7.4 (til høgru) vísir BTÚ fyri hvønn íbúgva í Føroyum og útvaldum norðurlondum. Føroyski búskapurin hevur verið í eini positivari og støðugari menning seinastu árin, og samanborið við grannalond okkara liggur virðisskapanin pr. íbúgva lutfalsliga høgt á áleið 0,5 mió. kr. árliga: áleið sama støði sum í Danmark. Her skal tó takast hædd fyri, at bruttotjóðarúrtøkan í sær sjálvum ikki tekur hædd fyri prísvekstri og livikostnaði. Samanlagt geva myndirnar eina ábending um, at føroyski búskapurin er í eini menning, hóast vøksturinn tykist at vera minkandi, sum í høvuðsheitinum fylgir gongdini í teimum

norðurlendsku grannalondunum, samstundis sum ein størri partur av vøkstrinum tykist at vera knýttur at øktum fólkatali og fleiri starvsfólkum á føroyska arbeiðsmarknaðinum.

Mynd 7.5 vísir bruttovirðisøkingina hjá vinnulig feløgum býtt á ávikavist samsýning til arbeiðsmegina og kapitalin. Sambært myndini er ein alsamt veksandi partur av virðisøkingini fallin kapitaleigarunum í lut (ein øking frá 26% í 2008 til 45% í 2024). Í myndini sæst, at tað vóru kapitaleigararnir og ikki arbeiðsmegin, sum í 2020 mistu inntøku orsakað av Covid-19. Tað sama sæst í 2024. Lægri útflutningurin hjá laksaalarum vegna tað at ein partur av tøkuni var útsett frá 2024 til í byrjanini av 2025, umframt lægra úrtøkan vegna ILA í aliringunum, kunnu vera nakrar av orsøkunum til, at samsýningin til kapitaleigararnar minkar í 2024.

Tað er ymiskt frá landi til landi hvat samsýningin til ávikavist kapitalin og arbeiðsmegina er; sambært hagtølum hjá OECD var prosentparturin av bruttovirðisøkingini, sum fall kapitaleigarunum í lut í 2024 eitt nú 32% í Svøríki og Italia, 30% í Danmark, 24% í Stóra Bretlandi, 22% í Týsklandi og 19% í Fraklandi.¹⁵

Mynd 7.5 Samsýning til arbeiðsmegi og kapitaleigarar hjá ikki-fíggjarligum feløgum

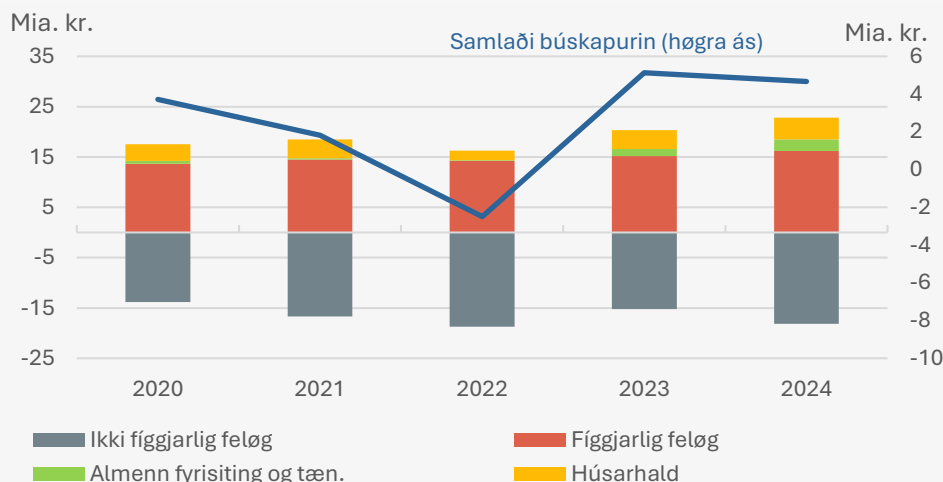
Viðm.: Bruttosamsýning til arbeiðsmegina er løn og atknýtt gjöld hjá starvsfólki í ikki-fíggjarligum feløgum. Bruttosamsýning til kapitaleigarar er bruttorakstraravlop og blandað inntøka hjá ikki-fíggjarligum feløgum. Kelda: Hagstova Føroya.

Fylgiskjal Gjaldsjavnin

Tað er avlop á gjaldsjavnanum

Gjaldsjavnin vísir fíggarligu viðurskiftini millum Føroyar og umheimin. Tað er ein uppgerð av millum annað, hvat verður útflutt og keypt úr útlondum, og hvat vit eiga og skylda uttanlands. Gjaldsjavnin verður lýstur við eini leypandi uppgerð (rakstrarviðurskifti gjaldsjavnans), og eini árligari kapitaluppgerð (kapitaljavnin), sum ger upp ogn og skuld millum Føroyar og umheimin. Hava Føroyar skuld móttvegis útlondum, er nettoognin negativ, og tað merkir, at lántøka úr útlondum er neyðug, ella við øðrum orðum kann sigast, at okkara uppsparing ikki rækkur til okkara nýtslu og íløgur. Er nettoognin hinvegin positiv merkir tað, at Føroyar hava avlop og uppsparing móttvegis umheiminum, ið merkir, at útlond hava skuld til Føroya.

Mynd 1 Kapitaljavnin 2003 - 2024

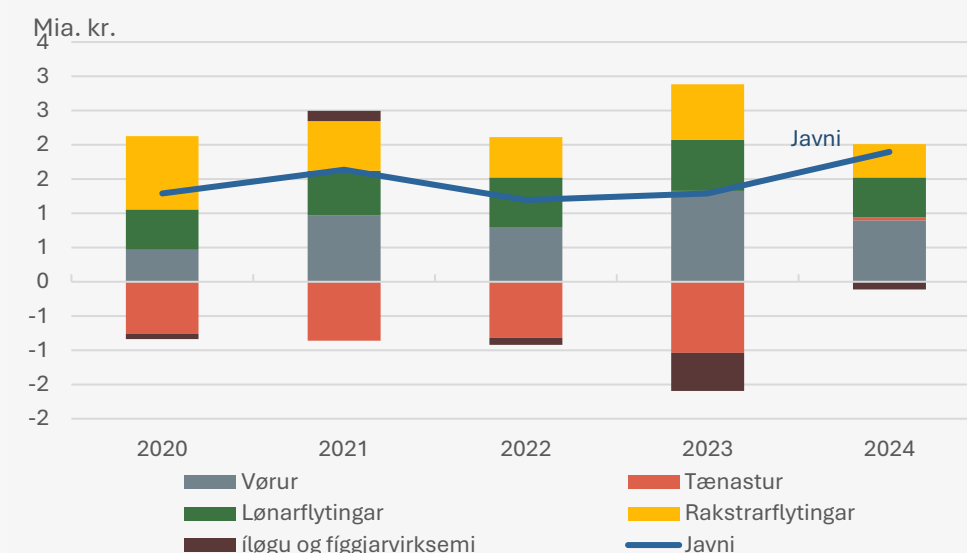
Kelda: Hagstova Føroya.

Mynd 1 vísir kapitaljavnan býtt á geirarnar ikki-fíggarlig feløg (vinnan), fíggarlig feløg, húsarhald, og almenn fyrisiting og tænasta.¹⁶ Nettoognin var 4,7 mia. kr. í 2024, ið svarar til nærum 17% av BTÚ í 2024. Nettoognin minkaði í 2024 samanborið við 2023 við nærum ½ mia. kr. Hetta kemur millum annað av, at føroyskar ikki-fíggarligar fyrirøkur øktu um sína skuld í 2024. Hinvegin er nettoognin økt hjá fíggarfeløgnum í 2024 samanborið við í 2023. Ognin hjá fíggarfyrirøkunum er millum annað pensjónsuppsparingar, sum pensjónsfeløgini og peningastovnarnir umsita fyri privatfólk, og í 2024 hava fíggarfeløgini skift frá íløgum í lánsbrøvum til íløgur í partabrøv.¹⁷ Ein partur av uttanlandsskuldini stavar frá, at virðið á føroyskum partabrøvum, sum útlendingar eiga, vóru hægri við árslok 2024 samanborið við árslok 2023, og tí er skuldin økt yvirfyri útlondum í 2024.

Viðurskiftini millum Føroyar og útlond verða eisini lýst við eini rakstraruppgerð, sí mynd 2. Rakstraruppgerðin telur saman inntøkur frá útflutningi og útreiðslur av innflutningi, lønarinntøkur hjá føroyingum, sum arbeiða hjá útlenskum arbeiðsgevarum,¹⁸ umframt lønarútreiðslur hjá føroyskum arbeiðsgevarum goldnar til útlendingar, sum búgva

uttanlands. Harafturat teljast teljast veitingar til og úr útlondum við, tað eru eitt nú ríkisveitingin úr Danmark og eftirlønar- og tryggingargjöld.

Mynd 2 Rakstrarviðurskipti gjaldsjavnans 2004 - 2024

Kelda: Hagstova Føroya.

Í 2024 var avlopið á rakstrarviðurskiptum gjaldsjavnans 1,9 mia. kr. og tað er ein vøkstur á 600 mió. kr. samanborið við avlopið í 2023. Tað er avlop av rakstrar- og lønarflytingum, og vørum og tænastum. Tað vil siga, at tað hava verið útflutt fyri størri virðir, enn tað hava verið innflutt fyri og lønirnar, sum føroyingar, sum arbeiða uttanlands hava fingið, hava verið størri, enn lønirnar, sum føroyskir arbeiðsgevarar hava flutt til útlendingar uttanlands. Rakstrarflytingar geva somuleiðis eitt positivt íkast til avlopið í 2024, tað er millum annað ríkisstuðulin úr Danmark. Hinvegin geva íløgu- og fíggingarvirksemi hall í 2024, og tað kemur av, at útlendingar hava fingið eitt vet størri avkast av sínum íløgum í føroysk virðisvbrøv, enn føroyingar hava fingið av sínum íløgum í útlondum.

Keldur

Akstovan
Avrik sp/f
ALS
AMEG
Betri Banki
Danmarks Statistik
Eystur- og Sandoyartunlar
Felagið Nótaskip
Fishpool.eu
Fíggjarmálaráðið
Føroya Banki
Gjaldstovan, Búskaparskipan Landsins (BSL) og landsroknaskapurin
Hagstova Føroya
Havstovan
International Monetary Fund, IMF
Kommunufelag Føroya
Landsbanki Føroya
OECD
Samrøður við fyrirkur í fiskivinnuni
Samrøður við fyrirkur í alivinnuni
Skyn
Trading Economics
Vinnuhúsið
Vørn

Tíðindaskriv

2. mars 2026

Hjólini mæla framvegis við góðari ferð

Fyri 2026 er vøksturin í BTÚ í leypanði prísnum mettur at gerast 6,2%. Tað eru fyrst og fremst privata nýtslan og útflutningurin, sum toga vøksturin upp í 2026. Landskassin og kommunurnar hava framvegis hall, og neyðugt er at fremja umfatandi nýskipanir og sparingar. Eisini eigur politiski myndugleikin at taka avbjóðingina við manglandi bústøðum í álvara, tí ein týðandi fortreyt fyri at fáa fólki á støðast í Føroyum er, at tað er møguligt at fáa eitt býli.

Búskapartligu vísitølini eru positiv

Vøksturin í BTÚ í 2026 er mettur at verða 6,2% og 3,3% í 2027. Tað eru fyrst og fremst privata nýtslan og útflutningurin, sum toga vøksturin upp, men almenna nýtslan og privatu íløgurnar geva eisini síni íkast til vøksturin í BTÚ í 2026. Somu viðurskifti toga vøksturin upp í 2027. Fyri pelagiska fiskiskapin væntast betri prísir í 2026 og kvotuniðurskurð á makreli og svartkjafti. Harafturat væntast ein vøkstur í bæði nøgd og prís á laks, ið merkir, at útflutningsvirðið væntast at økjast í 2026. Í búskapinum mæla hjólini framvegis við góðari ferð. Starvsfólkatalið er veksandi, arbeiðsloysið er lágt, og stórus vøkstur er í lönargjaldingunum. Treystið hjá húsarhaldunum er óbroytt í nýggjastu brúkarakanningini, og kortnýtslan er økt í 2025. Peningastovrnarnir vísa á, at fíggarlaga støðan hjá húsarhaldunum er batnað vegna lønarhækkingar og rentulækkingar, og harafturat er inflatióin lág.

Land og kommunur hava framvegis hall

Hallið í landskassanum er mettt at vera 50 mió. kr. í 2025, 368 mió. kr. í 2026 og 207 mió. kr. í 2027. Í heyst metti Búskaparráðið saman við Fíggaráráðnum, at úrslitið á fíggarlógini fyri 2025 fór at vera eitt hall á 390 mió. Fyribils metingin er tó, at hallið verður 50 mió. kr. í 2025. Tað er væl betri enn mettt í heyst, og tað er gott. Høvuðsorsøkin er, at rakstur er betraður.

Tað er tó framvegis hall í landskassanum í allarbestu búskapartligu tíðum. Somuleiðis væntast hall hjá kommununum. Tá ið almennar útreiðslur til rakstur og íløgur veksa í góðum tíðum er tað við til at gera búskapin yvirhitaðan, og alt samfelagið rindar fyri tað við hægri prísnum. Samstundis er eingin uppsparing til tá tíðirnar venda, har tað tískil kann gerast neyðugt at spara. Tað er bráðneyðugt at fáa búskapin hjá tí almenna at hanga saman búskaparlaga nú og í framtíðini, men politiski myndugleikin er sera trekur at gera tær nýskipanir og sparingar, ið skula til. Eitt nú eru ætlanir um at fara undur at bora ein tunnil til Suðuroyar – áðrenn loysn er funnin á avbjóðingini at tryggja fíggarpolitiska haldfærið. Tað er ábyrgdarleyst. Neyðugt er at gera eina ítøkiliga ætlan fyri, hvussu málið um fíggarpolitiskt haldfæri verður nátt. Henda risa avbjóðing eigur at vera tikin í álvara.

Setið í verk nýskipanir og sparingar

Nøkur dømir á nýskipanir og sparingar er at lækka talið av kommunum, at fáa dubultfunktiónir burtur á eitt nú sjúkrahúsøkinum og millum land og kommunur á almannaøkinum. Somuleiðis eru nógvir smáir fólkkaskúlar og stovnar bæði í almannaverkinum og á eldraðkinum. Fyri at betra um fíggarliga úrslitið eru møguleikar at betra um inntøkurnar. Til ber at økja um tilfeingisinntøkurnar frá fiskivinnuni og alivinnuni. Annað dømi er at økja partafelagsskattin, sum er lægri í Føroyum enn í øllum hinum Norðanlondunum.

Bústaðartrotið má takast í álvara

Veksandi sethúsaprísirnir benda á, at útboðið av bústøðum framvegis er ov lágt. Neyðugt er, at politiski myndugleikin ger nakað fyri at veksa um útboðið av bústøðum, tí ein týðandi fortreyt fyri at fáa fólki á støðast í Føroyum, er at tað er møguligt at fáa eitt býli. Kommunurnar eiga sín leiklut í bústaðartrotinum, tí tað eru tær, ið veita byggiloyvi og gera lendi byggiklár. Harafturat standa býli tóm í fleiri kommunum, har tað ber til at áseta bústaðarskyldu og at avmarka stutttíðarleigu. Onnur tiltøk kunnu vera at áseta fastognarskatt og at stigvíst taka rentustuðulin burtur.

Føroyar eiga at stýra veiðitrýstinum við kvotum

Toskastovnurin er vorðin eitt vet betri fyri, og tí er vandi fyri, at øll skipini fara at leggja seg eftir at fiska tosk nú tá ið prísurin á toski er høgur. Við hesum gerst veiðitrýstið eftir toski ov høgt. Neyðugt er at stýra, hvussu nógvur fiskur verður tikin úr stovninum á hvørjum ári. Mælt verður til at broyta skipanina frá fiskidøgum til kvotur, tí tað verður mett at vera eitt betri stýringsamboð fyri veiðitrýstinum á teimum ymisku fiskastovnunum, bæði lívfrøðiliga og búskaparlaga.

Notur

¹ *Resilient growth as technology and adaptability offset trade policy headwinds*, World Economic Outlook Update, Januar 2026, imf.org

² Bilasøla av persónbilum til privata nýtslu. Ein lítil mangul er í tølunum av seldum leigubilum, tí nakrar skrásetingar mangla. Tær telja tó einans 5,7% av samlaðu brúktbilasøluni í 2023 og tí skal væntast at brúktbilasølan er eitt lítið vet hægri í 2024 enn víst her. Kelda: Akstovan.

³ Skyn, tíðindi 21.01.26, *”Húsaprísurin hækkaði 13% í 2025”*.

⁴ Sambært tíðindaskrivi hjá Landsbanka Føroya (26 novembur 2025) uppliva bankarnir, at rentulækkingarnar hava betrað um fíggarstøðuna hjá privatkundunum, og at eftirspurningurin eftir fígging er øktur.

⁵ Sí eisini Landsbanki Føroya, Fíggarligt stöðufesti, 1. hálvár 2025, 9. Juli 2025 um orsøkir til prísvøksturin á sethúsamarknaðinum.

⁶ Hagstova Føroya.

⁷ Hagstova Føroya, Tíðindi 19.08.2025 *”Vit innflyta fyri nærur 140 milliónir krónur av lýsi”*

⁸ Eindarprísurin er roknaður sum útflutningsvirðið deilt við útfluttu nøgdinar fyri ávís fiskasløg. Eindarprísurin tekur ikki hædd fyri hagreiðing og viðgerðarhátt á produktinum sum verður útflutt. Tað kann tískil hava ávirkan á eindarprís, um eitt nú mongdin av flak veksur.

⁹ Her verður tosað um eindarprísir, tað vil siga útflutt virði av toski, hýsu og upsa býtt við útfluttu nøgdunum av hesum fiskaslögum. Tað verður ikki tikið atlit at, hvørt sumt av hesum fiskaslögum verður útflutt tilvirkað. Tilvirkaðar vørur kunnu toga eindarprís upp.

¹⁰ Í úrslitinum fyri 2022 og 2023 er atlit tikið at, at partar av tilfeingis- og rentuinntøkunum skula í Búskapargrunnin, (les meira um búskapargrunnin í Várfrágreiðingini hjá Búskaparráðnum í 2024) so tey eru samanberilig við úrslitunum fyri árin 2024 og fram.

¹¹ Miðaleykajáttanir fyri 2021-2025 er 150 mió. kr., men partur av hesum er til H-bygningin.

¹² Frágreiðing Búskaparráðsins um haldfærið, januar 2024.

¹³ Sambært framskriving hjá Landsbanka Føroya.

¹⁴ BVØ er tað sama sum BTÚ, men frároknað vøruskattir og ymisk gjöld (MVG, toll- og skrásetingargjöld) og frároknað vørustudning (t.d. landbúnaðarstuðul).

¹⁵ Value-added in non-financial corporations, Percentage of net value added, 2024, [OECD.org](https://data.oecd.org/). Myndin hjá OECD vísir lutfallið sum arbeiðsmegin fær í lut. Lutfallið, sum kapitaleigarin fær í lut er tískil "compensation of employees of non-financial corporations" minus 100).

¹⁶ Ikki-fíggjarlig feløg eru privatar og almennar fyrirkur (vinnan), meðan fíggjarlig feløg eitt nú eru peningastovnar og trygginga- og pensjónsfeløg. Húsarhald eru løntakarar, pensjónistar, sjálvstøðugt vinnurekandi og NPISH. Almenn fyrirsiting og tænasta fevnir um land, kommunur og sosialir grunnar; almennar fyrirkur eru ikki íroknaðar, tí tær teljast við undir 'íkki-fíggjarlig feløg'.

¹⁷ Tíðindaskriv hjá Hagstovu Føroya 9. oktober 2025, "Føroyar høvdu 4,7 mia. kr. í nettoogn uttanlands í 2024".

¹⁸ Eitt nú DIS, NIS, útlendsk fiskiskíp og frálavavinna og arbeiði á landi; td. handverkarar. Harafturat eru ognarinntøkur frá beinleiðis íløgum og íløgum í virðisbrøv og lánsbrøv, umframt rentur av inn- og útlánum, og handilskredittir taldar við.